

**“Azərişiq”
Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan
il üzrə Maliyyə Hesabatları və Müstəqil
Auditorların Hesabatı**

Mündəricat

Müstəqil Auditorların Hesabatı	3
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat	6
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	7
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	8
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	9
Maliyyə Hesabatlarına dair Qeydlər	10

“KPMG Audit Azərbaycan” MMC
Port Baku Cənub qülləsi,
Neftçilər prospekti 153,
Bakı, Azərbaycan, AZ1010
Telefon: +994 (12) 404 8910
Faks: +994 (12) 404 8914
İnternet: www.kpmg.az

Müstəqil auditorların hesabatı

“Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Rəy

Biz “Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (“Şirkət”) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, eləcə də əsas mühasibat uçotu siyasətləri və sair izahedici məlumatları əhatə edən qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Şirkətin 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün Əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara əsasən bizim məsuliyyətimiz hesabatımızın “*Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorların məsuliyyəti*” bölməsində təqdim edilir. Biz Mühəsiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) (*IESBA Məcəlləsi*) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq olunan etik tələblərə əsasən Şirkətdən müstəqillik və bu tələblər və IESBA Məcəlləsi üzrə digər etik öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə Hesabatlarına görə Rəhbərliyin və İdarəetməyə Məsul Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun hazırlanmasına və düzgün təqdimatına, dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərin müşahidə olunmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün öz qənaətinə əsasən zəruri saydığı daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərliyin Şirkəti likvidasiya etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyətinin olduğu və ya qeyd edilən tədbirlərdən başqa real alternativinin olmadığı hallar istisna olmaqla, maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məsələlərin açıqlanması və hesabatların fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetməyə məsul şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorların Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında, dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi əhatə edən auditor hesabatını təqdim etməkdən ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur, lakin bu BAS əsasında aparılmış auditin əhəmiyyətli təhrifi hər zaman aşkar edəcəyinə zəmanət vermir. Təhriflər dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranabilir və istifadəçilərin bu maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara ayrı-ayrılıqda, yaxud ümumilikdə təsir edə bilməsi əsaslı şəkildə ehtimal edildiyi halda əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS əsasında aparılmış audit çərçivəsində biz bütün audit müddətində peşəkar mühakimə yürüdür və peşəkar inamsızlığımızı qoruyub saxlayırıq. Biz həmçinin:

- Dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli təhrifləri riskini aşkar edir və qiymətləndirir, həmin risklərə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlayır və icra edir, rəyimizi bildirmək üçün yetərli və müvafiq audit sübutunu əldə edirik. Dələduzluq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riski səhv nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riskindən daha yüksəkdir, çünki dələduzluq gizli sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, məlumatın təhrifli təqdimatı və ya daxili nəzarətə əməl olunmamasından ibarət ola bilər.
- Auditlə bağlı daxili nəzarətə Şirkətin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyinə dair rəyin bildirilməsi üçün deyil, şəraitə uyğun zəruri audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə baxırıq.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin məqsədəuyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən aparılmış uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli açıqlamaların kafiliyini qiymətləndiririk.

- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun fasiləsiz aparılma prinsipinin istifadə edilməsinin məqsədəuyğunluğunun və əldə edilmiş audit sübutları əsasında Şirkətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olması qənaətinə gəldiyimiz halda, audit hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqət cəlb etməliyik, bu cür açıqlamalar qeyri-dəqiq olduğu halda isə fərqli rəy verməliyik. Gəldiyimiz nəticələr audit hesabatımızın hazırlandığı tarixədək əldə edilmiş sübutlara əsaslanır. Bununla belə, sonrakı hadisələr və ya şərait Şirkəti fasiləsiz fəaliyyətini dayandıрмаğa məcbur edə bilər.
- Açıqlamalar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə maliyyə hesabatlarında əsas əməliyyatların və hadisələrin ədalətli şəkildə əks etdirilib-etdirilməməsini dəyərləndiririk.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılan həcmi və müddəti və mühüm audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlarla bağlı idarəetməyə məsul şəxsləri məlumatlandırırıq.

Hazırkı müstəqil auditorlar hesabatının hazırlanması ilə nəticələnmiş audit tapşırığının rəhbəri:

Nəsibə Muradxanova

“KPMG Audit Azərbaycan” MMC

Bakı, Azərbaycan Respublikası

30 aprel 2021-ci il

'000 AZN	Qeyd	2020	2019
Gəlir	5	1,216,065	1,232,441
Satışın maya dəyəri	6	(1,059,595)	(1,134,344)
Ümumi mənfəət		156,470	98,097
Paylama xərcləri	7	(46,234)	(47,010)
İnzibati xərclər	8	(67,098)	(62,116)
Ticari debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə zərəri	21(b)(ii)	(19,562)	(15,592)
Sair xərclər	9	(709)	(6,717)
Sair gəlirlər	9	69	102
Əməliyyat fəaliyyətindən gəlirlər/(zərərlər)		22,936	(33,236)
Xalis maliyyə xərcləri	10	(14,116)	(19,801)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət/(zərər)		8,820	(53,037)
Mənfəət vergisi xərci	11	(5,954)	(1,826)
İl üzrə mənfəət/(zərər) və cəmi məcmu gəlir/(zərər)		2,866	(54,863)

'000 AZN	Qeyd	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Aktivlər			
Əmlak, qurğu və avadanlıq	12	2,238,375	2,155,994
Uzunmüddətli aktivlər üzrə ödənilmiş avanslar		14,350	12,557
Qeyri-maddi aktivlər		6,636	4,060
Uzunmüddətli aktivlər		2,259,361	2,172,611
Mal-material ehtiyatları	13	30,680	25,883
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV		21,524	18,083
Ticari və sair debitor borcları	14	87,208	70,187
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	19,282	25,427
Sair aktivlər	16	11,770	8,446
Cari aktivlər		170,464	148,026
Cəmi aktivlər		2,429,825	2,320,637
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	17	1,678,705	1,678,705
Əlavə ödənilmiş kapital	17	365,128	327,181
Yığılmış zərərlər		(382,260)	(385,126)
Cəmi kapital		1,661,573	1,620,760
Öhdəliklər			
Kredit və borc öhdəlikləri	19	66,911	66,202
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat		1,881	1,976
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	11	30,699	24,540
Uzunmüddətli öhdəliklər		99,491	92,718
Kredit və borc öhdəlikləri	19	520,308	507,852
Ticari və sair kreditör borcları	18	61,334	40,744
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat		330	299
Alınmış avanslar	20	62,254	55,927
ƏDV və digər vergi borcları		24,535	2,337
Cari öhdəliklər		668,761	607,159
Cəmi öhdəliklər		768,252	699,877
Cəmi kapital və öhdəliklər		2,429,825	2,320,637

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 11-49-cu səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

'000 AZN	Qeyd	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Yığılmış zərərlər	Cəmi kapital
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq		1,678,705	223,827	(330,263)	1,572,269
Cəmi məcmu zərər					
İl üzrə zərər		-	-	(54,863)	(54,863)
İl üzrə cəmi məcmu zərər		-	-	(54,863)	(54,863)
Şirkət sahibləri ilə əməliyyatlar					
Dövlətdən əldə olunmuş vəsaitlər	17(a)	-	103,354	-	103,354
Şirkət sahibləri ilə cəmi əməliyyatlar		-	103,354	-	103,354
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq		1,678,705	327,181	(385,126)	1,620,760
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq		1,678,705	327,181	(385,126)	1,620,760
Cəmi məcmu gəlir					
İl üzrə mənfəət		-	-	2,866	2,866
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		-	-	2,866	2,866
Şirkət sahibləri ilə əməliyyatlar					
Dövlətdən əldə olunmuş vəsaitlər	17(a)	-	37,947	-	37,947
Şirkət sahibləri ilə cəmi əməliyyatlar		-	37,947	-	37,947
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq		1,678,705	365,128	(382,260)	1,661,573

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 11-49-cu səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

'000 AZN	Qeyd	2020	2019
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət/(zərər)		8,820	(53,037)
<i>Düzəlişlər:</i>			
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri		76,445	108,175
Ticari debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə zərəri	21(b)(ii)	19,562	15,592
Əmlak, qurğu və avadanlıqların silinməsi üzrə xalis zərər		128	-
Əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər	5	(11,052)	(5,239)
Xalis maliyyə xərcləri	10	14,116	19,801
Köhnəlmüş mal-materiallar üzrə ehtiyatda dəyişiklik	13	791	(2,341)
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyatda dəyişiklik		(64)	91
Sair kreditör borclarının silinməsi	9	(56)	(59)
		108,690	82,983
<i>Dəyişikliklər:</i>			
Mal-material ehtiyatları		(3,991)	22,607
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV		(3,441)	(329)
Ticari və sair debitor borcları		(36,583)	(8,288)
Sair aktivlər		(3,324)	1,632
ƏDV və digər vergi borcları		22,198	(1,403)
Ticari və sair kreditör borcları		20,354	6,523
Alınmış avanslar		6,327	12,238
Ödənilmiş mənfəət vergisi və faizdən əvvəl əməliyyatlar üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		110,230	115,963
Ödənilmiş faiz	19(d)	(7,776)	(13,632)
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		102,454	102,331
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əmlak, qurğu və avadanlığın alınması		(143,636)	(206,846)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(3,381)	(1,556)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(147,017)	(208,402)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əlavə ödənilmiş kapital üzrə daxilolmalar		37,128	103,354
Borc vəsaitləri üzrə daxilolmalar	19(d)	17,564	17,555
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	19(d)	(15,766)	(7,997)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		38,926	112,912
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(5,637)	6,841
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(508)	(586)
1 yanvar tarixinə olan pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	25,427	19,172
31 dekabr tarixinə olan pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	19,282	25,427

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 11-49-cu səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

Qeyd	Səhifə
1. Şirkət və onun əməliyyatları	11
2. Mühasibat uçotunun əsasları	12
3. Əməliyyat və təqdimat valyutası	13
4. Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi	13
5. Gəlir	14
6. Satışın maya dəyəri	17
7. Paylama xərcləri	17
8. İnzibati xərclər	18
9. Sair gəlirlər və xərclər	18
10. Xalis maliyyə xərcləri	19
11. Mənfəət vergisi	19
12. Əmlak, qurğu və avadanlıq	22
13. Mal-material ehtiyatları	24
14. Ticari və sair debitor borcları	25
15. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	25
16. Sair aktivlər	25
17. Kapital və ehtiyatlar	25
18. Ticari və sair kreditor borcları	26
19. Kredit və borc öhdəlikləri	27
20. Alınmış avanslar	30
21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi	30
22. Şərti öhdəliklər	36
23. Əlaqəli tərəflər	36
24. Əsas uçot siyasətləri	38
25. Tətbiq olunmamış yeni standartlar və şərtlər	49

1. Şirkət və onun əməliyyatları

(a) Biznes mühiti

“Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərir. Bununla da Şirkət inkişafda olan bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarlarında fəaliyyətlə bağlı risklərə məruz qalır. Hüquqi, vergi və normativ baza və rejimlərin inkişafı davam edir, lakin onların müddəaları həm fərqli şərh olunur, həm də tez-tez dəyişdirilir. Bütün bunların və sair hüquqi və vergi maneələri nəticəsində Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müəssisələr müxtəlif çətinliklərlə üzləşir. Neft qiymətlərinin davamlı tərəddüd etməsi, COVID-19 koronavirus pandemiyası və Dağlıq Qarabağ ərazisi üzrə atəşkəs razılaşmasının dayanıqlığı da biznes mühitindəki qeyri-müəyyənliyi artırır.

Maliyyə hesabatlarında Azərbaycandakı biznes mühitinin Şirkətin fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə təsiri Şirkət rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Gələcəkdə biznes mühiti rəhbərliyin cari qiymətləndirməsindən fərqlənə bilər.

(b) Təşkilat və əməliyyatlar

Şirkət “Bakielektrikşəbəkə” Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması və idarəetməyə verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 iyun 2000-ci il tarixli 441 nömrəli Sərəncamına əsasən dövlətə məxsus müəssisə kimi təsis edilmişdir. Şirkət Azərbaycan Respublikasında özəlləşdirmə proqramının tərkib hissəsi olan “Bakielektrikşəbəkə” İstehsalat Birliyinin özəlləşdirməyə hazırlanması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 8 noyabr tarixli, 253 nömrəli sərəncamına uyğun olaraq açıq səhmdar cəmiyyət kimi özəlləşdirilmişdir. 7 noyabr 2001-ci il tarixində şirkətin idarəetməsi “Barmek Holding A.S.” şirkətinə verilmişdir. Daha sonra 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının hökuməti (“Hökumət”) “Barmek Holding A.S.” şirkəti ilə müqaviləni dayandırmış və 11 avqust 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi 414 nömrəli sərəncamla “Barmek Holding A.S.” şirkətindən aktivləri Şirkətə geri qaytarmağı tələb etmişdir. 10 fevral 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərişiq ASC” haqqında Sərəncamı ilə “Bakielektrikşəbəkə” ASC “Azərişiq” ASC adlandırılmışdır.

10 aprel 2015-ci ildə yenidən təşkil olunma nəticəsində Şirkət elektrik enerjisinin Naxçıvan Muxtar Respublikası istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının bütün regionlarında sakinlərə və hüquqi şəxslərə ötürülməsi və paylanmasına başlamışdır.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkətin əsas fəaliyyəti elektrik enerjisinin sakinlərə və hüquqi şəxslərə ötürülməsi və paylanmasından ibarət olmuşdur.

Şirkətin əsas elektrik enerjisi təchizatçısı elektrik enerjisinin istehsalı və ötürülməsi üzrə təbii inhisar subyekti olan dövlətə məxsus “AzərEnerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətidir (“AzərEnerji” ASC). Azərbaycan Respublikasının hökuməti elektrik enerjisinin satışı və alışı ilə bağlı Şirkətin əməliyyatlarına təsir edir. Elektrik enerjisinin alışı və satışı üzrə tariflər Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən tənzimlənir.

Şirkətin hüquqi ünvanı Bakıxanov küçəsi 13, AZ 1065, Bakı, Azərbaycandır.

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə Şirkət tamamilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti ilə təmsil olunan dövlətə məxsus olmuşdur. Şirkətin əsas nəzarətədiçi tərəfi Hökumətdir.

2. Mühasibat uçotunun əsasları

(a) Uyğunluq haqqında bəyanat

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun hazırlanmışdır.

Maliyyə hesabatları ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

(b) Fəaliyyətin fasiləsizliyi

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Şirkətin fasiləsiz fəaliyyətini davam etdirmək qabiliyyəti barədə aşağıdakı qeyri-müəyyənlik amillərini nəzərə almışdır:

- 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkətin cari öhdəlikləri onun cari aktivlərindən 498,297 min manat çox olmuşdur. Fərqi əsas hissəsi 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Asiya İnkişaf Bankına (AİB) olan 405,615 min manat məbləğində kreditin uzunmüddətli hissəsinin cari likvidlik əmsalı şərtinin pozulması ilə əlaqədar uzunmüddətli öhdəlikdən qısamüddətli öhdəliyə təsniflənməsindən yaranmışdır (19(c) sayılı qeyd).

Rəhbərliyin və səhmdarın yuxarıdakı problemlərin həlli istiqamətində atdığı addımlar çərçivəsində aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilmişdir:

- 31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan ildən sonra Şirkət Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2522 nömrəli 26 fevral 2021-ci il tarixli Sərəncamına müvafiq olaraq, Maliyyə Nazirliyindən kapitalla əlavə ödənişlər şəklində Şirkətin infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məqsədilə 19,386 min manat məbləğində pul vəsaiti əldə edəcəkdir.
- 2019-cu ildə Şirkət Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin göstərişi əsasında nizamnamə kapitalının 470,817 min manat artırılması üçün tədbirləri başlatmışdır, lakin dövlət orqanlarındakı struktur dəyişiklikləri ilə əlaqədar olaraq proses 31 dekabr 2020-ci il tarixinə tamamlanmamışdır. Prosesin 2021-ci ilin sonuna kimi başa çatdırılması gözlənilir. Artım 325,817 min manat məbləğində kapital əlavəsinin və əvvəlki illərdə Maliyyə Nazirliyindən əldə edilmiş nominal dəyəri 90,000 min və 55,000 min manat olan borc vəsaitlərinin nizamnamə kapitalına yönəldilməsindən formalaşacaq. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə yuxarıda qeyd edilən borc vəsaitlərinin balans məbləği cari və uzunmüddətli öhdəliklər üzrə müvafiq olaraq 69,560 min manat və 47,196 min manat təşkil edir. Bu borc vəsaitlərinin öhdəlikdən nizamnamə kapitalına keçirilməsi Şirkətin xalis dövriyyə kapitalının 69,560 min manat qədər yaxşılaşmasına, o cümlədən AİB kredit müqaviləsinin cari likvidlik əmsalı şərtinin yaxşılaşmasına səbəb olacaq. Şirkət, həmçinin AİB ilə kredit borcunun dərhal ödənilməsi tələbindən imtina məktubu almaq üçün danışıqlar aparır.
- Şirkət dövlət zəmanəti ilə alınmış AİB borcunun faiz öhdəliyinin ödənilməsi üçün 2020-ci ildə Maliyyə Nazirliyinin idarəçiliyində olan Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondundan 7,616 min manat məbləğində vəsait əldə etmişdir (18 sayılı qeyd). Qeyd edək ki, 2021-ci ildə sözügedən borc üzrə faiz öhdəliyinin ödənişi üçün 8,531 min manat məbləğin cəlb olunması gözlənilir. Dövlət zəmanətli bu borcun qaytarılmasında dövlətin maliyyə dəstəyinin gələcək dövrlərdə də davam edəcəyi gözlənilir.
- 2021-ci maliyyə ili üzrə Şirkətin audit edilməmiş büdcəsinə əsasən, əməliyyat xərcləri əməliyyat gəlirlərindən, əməliyyat fəaliyyətində istifadə olunan pul axınları isə əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul axınlarından çox olmayacaq.

2. Mühasibat uçotunun əsasları, davamı

(b) Fəaliyyətin fasiləsizliyi, davamı

- Şirkət Naxçıvan Muxtar Respublikası istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının bütün regionlarında elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması yeganə təchizatçı olmaqla, ölkə iqtisadiyyatı üçün strateji əhəmiyyətə malikdir. Bu səbəbdən, Azərbaycan Respublikasının Hökuməti enerji təchizatının davamlılığını təmin etmək üçün tarixən digər dövlət müəssisələri ilə əməliyyatlar və hesablaşmalarda öz dəstəyini göstərmişdir. Şirkətin öz əməliyyatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında davam etdirməsi üçün, Hökumətin gələcəkdə də Şirkətə dəstəyini davam etdirəcəyi gözlənilir.
- Rəhbərlik hesab edir ki, eynilə dövlət mülkiyyətində olan əsas kreditör “AzərEnerji” ASC alternativ maliyyələşdirmə mənbələri əldə edilmədən ödənilməmiş məbləğlərin qaytarılmasını tələb etməyəcək. Bu qənaət Şirkətlə “AzərEnerji” ASC rəhbərliyi arasında əvvəlki fəaliyyət tarixçəsinə və qeyri-rəsmi razılığa əsaslanır.
- Rəhbərlik həmçinin növbəti illərdə maliyyə nəticələrini yaxşılaşdırmaq məqsədilə əməliyyatların effektivliyini artırmağa və xərclərin optimizasiyasını həyata keçirməyə çalışır.

Yuxarıda göstərilən amillərə əsasən, Şirkət rəhbərliyi hesab edir ki, Şirkətin fasiləsiz fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik mövcud deyil və Şirkət hazırkı maliyyə hesabatlarını buna müvafiq olaraq hazırlamışdır.

3. Əməliyyat və təqdimat valyutası

Azərbaycan Respublikasının milli valyutası Azərbaycan Manatıdır (“AZN” və ya “manat”) və manat Şirkətin əməliyyat valyutası və hazırkı maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün təqdimat valyutasıdır. Əks müddəa qeyd olunmadıqda, manatla təqdim olunmuş bütün maliyyə məlumatları ən yaxın minliyədək yuvarlaqlaşdırılmışdır.

4. Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi

Maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq hazırlanması rəhbərlikdən mühasibatlıq siyasətlərinin tətbiqinə və aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin göstərilən məbləğlərinə təsir göstərən mühakimə, ehtimal və fərziyyələrdən istifadə etməyi tələb edir. Faktiki nəticələr bu ehtimallardan fərqlənə bilər.

Ehtimallar və fərziyyələr mütəmadi qaydada nəzərdən keçirilir. Uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər həmin dəyişikliklərin edildiyi dövrdə və təsir göstərdikləri hər hansı gələcək dövrlərdə əks olunur.

Uçot siyasətini tətbiq edərkən yürüdülmən və maliyyə hesabatlarındakı məbləğlərə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən önəmli mühakimələr haqqında məlumat aşağıdakı qeydlərdə təqdim olunur:

- Qeyd 12 və 24(g)(iii) – əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı istismar müddəti;

Növbəti maliyyə ilində əhəmiyyətli düzəliş riski olan ehtimal və fərziyyələr üzrə qeyri-müəyyənliklər haqqında məlumat aşağıdakı qeydlərdə təqdim olunur:

4. Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi, davamı

- Qeyd 21(b)(ii) – ticari debitor borclarının gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyatın ölçülməsi: hesablanmış orta zərər dərəcəsinin müəyyən edilməsində əsas fərziyyələr.

Ədalətli dəyərlərin ölçülməsi

Şirkətin bir sıra uçot siyasətləri və açıqlamaları maliyyə və qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsini tələb edir.

Aktiv və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirərkən Şirkət mümkün qədər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarından istifadə edir. Ədalətli dəyərlər qiymətləndirmə üsullarında istifadə olunan məlumatlar əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının aşağıdakı səviyyələri üzrə təsnif edilir.

- *Səviyyə 1:* eyni aktiv və ya öhdəliklər üçün fəal bazarda kotirovka olunan bazar qiymətləri (tənzimlənməmiş).
- *Səviyyə 2:* Səviyyə 1-ə daxil edilən kotirovka olunan qiymətlər istisna olmaqla, birbaşa (qiymətlər kimi) və ya bilavasitə (qiymətlərdən törəyən) aktiv və ya öhdəlik üçün müşahidə oluna bilən məlumatlar.
- *Səviyyə 3:* aktiv və ya öhdəlik üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan məlumatlar (müşahidə oluna bilməyən məlumatlar).

Aktiv və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini ölçmək üçün istifadə olunan məlumatlar ədalətli dəyər iyerarxiyasının müxtəlif səviyyələrinə aid olduqda, ədalətli dəyər bütövlükdə bütün ölçmə üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyə məlumatı ilə eyni səviyyədə kateqoriyalaşdırılır.

Şirkət dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyər iyerarxiyasının müxtəlif səviyyələri arasında transferləri tanıyır.

Ədalətli dəyərin ölçülməsində irəli sürülmüş fərziyyələr barədə ətraflı məlumat aşağıdakı qeydlərdə təqdim olunur:

- Qeyd 21 – Ədalətli dəyər və risklərin idarə olunması.

5. Gəlir

(a) Gəlir mənbələri

Şirkətin əsas gəlir mənbəyi elektrik enerjisi satışı və quraşdırma xidmətləridir. Digər gəlir mənbələrinə digər tərəflərdən əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər daxildir.

'000 AZN	2020	2019
Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlir	1,215,425	1,231,575
Digər gəlir	640	866
Cəmi gəlir	1,216,065	1,232,441

Elektrik enerjisi satışından daxil olan gəlirə elektrik ötürücü xətlərində müvafiq olaraq 80,027 min manat və 18,693 min manat məbləğində texniki və kommertiya zərərləri daxil deyil (2019: müvafiq olaraq 88,946 min manat və 16,613 min manat). Bu zərərlər müvafiq dövrlər üzrə qüvvədə olan elektrik enerjisinin satınalma tariflərinə əsasən müəyyən edilmişdir.

5. Gəlir, davamı

(b) Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlirlərin açılışı

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlirlərin əsas məhsullar və xidmət növləri və gəlirin tanınması zamanına uyğun açılışı verilmişdir.

'000 AZN	2020	2019
Əsas məhsul/xidmət növləri		
Satılmış elektrik enerjisi	1,187,988	1,207,123
Elektrik şəbəkəsinə qoşulma haqları	16,385	19,213
Əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər	11,052	5,239
Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlir	1,215,425	1,231,575
Gəlirin tanınması zamanı		
Dövr ərzində təqdim olunan məhsullar və xidmətlər	1,208,531	1,220,599
Zaman anında təqdim olunan məhsullar və xidmətlər	6,894	10,976
Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlir	1,215,425	1,231,575

(c) Müqavilələr üzrə qalıqlar

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə debitor borcları və öhdəliklər haqqında məlumat təqdim olunur.

'000 AZN	Qeyd	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
‘Ticari və sair debitor borcları’ bəndinə daxil olan debitor borcları	14	186,033	150,076
‘Alınmış avanslar’ bəndinə daxil olan müqavilə öhdəlikləri	20	29,891	24,111

“Alınmış avanslar” bəndinə daxil olan müqavilə üzrə öhdəliklər əsasən elektrik enerjisinə görə müştərilərdən alınmış avans məbləğlərindən ibarətdir. Bu məbləğlər üzrə gəlir müəyyən dövr ərzində tanınır.

Dövrün əvvəlində müqavilə üzrə öhdəliklərdə tanınmış 24,111 min manat 31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan ildə gəlir kimi tanınmışdır.

MHBS 15 çərçivəsində 31 dekabr 2020-ci il tarixində ilkin gözlənilən müddəti bir il və daha az olan qalıq icra öhdəlikləri üzrə heç bir məlumat təqdim edilməmişdir.

(d) İcra öhdəlikləri və gəlir tanıma siyasəti

Gəlir müştəri ilə müqavilədə müəyyən edilən qiymətə əsasən ölçülür. Şirkət gəliri mal və ya xidmət üzrə nəzarəti müştəriyə ötürdükdə tanıyır.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə icra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə xüsusiyyətləri və vaxtı, o cümlədən əhəmiyyətli ödəniş şərtləri və əlaqəli gəlir tanıma siyasəti haqqında məlumat təqdim olunmuşdur.

5. Gəlir, davamı

(d) İcra öhdəlikləri və gəlir tanıma siyasəti, davamı

Məhsul/xidmət növü	İcra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə xüsusiyyətləri və vaxtı, o cümlədən əhəmiyyətli ödəniş şərtləri	Gəlir tanıma siyasəti
Satılmış elektrik enerjisi	<p>Elektrik enerjisi müştərilərin obyektinə çatdırıldıqda və qəbul edildikdə elektrik enerjisinə nəzarət onlara keçir.</p> <p>Hesab-fakturalar müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq təqdim edilir və adətən 30 gün ərzində ödənilməlidir. Satılmış elektrik enerjisinə görə heç bir endirim təqdim olunmur.</p>	<p>Gəlir Şirkətə ödənilməli olan məbləğdə tanınır. Elektrik enerjisi satışına görə gəlir sayğac göstəricisinə görə istehlak olunmuş elektrik əsasında tanınır və aylıq olaraq hesablanır.</p> <p>Qaçqın və məcburi köçkünlərə satılan elektrik enerjisi üzrə gəlir qeydiyyatda olan qaçqın və məcburi köçkünlərin sayına və onların hər biri üçün dövlətin müəyyən etdiyi standart limitə əsasən Azərbaycan Respublikasının Qaçqın və Məcburi Köçkünlərlə İş üzrə Dövlət Komitəsindən daxil olan faktiki ödənişlər əsasında tanınır.</p> <p>Əməliyyat qiyməti Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən olunur.</p> <p>Alınmış avanslar müqavilə üzrə öhdəliklərə aid edilir.</p>
Elektrik şəbəkəsinə qoşulma	<p>Şirkət müştəriləri elektrik şəbəkəsinə qoşmaq üçün quraşdırma işləri həyata keçirir. Ödəniş quraşdırmadan əvvəl edilir, quraşdırmadan/qoşulmadan sonra tərəflər təhvil-təslim aktı imzalayır və bundan sonra müştəri elektrik şəbəkəsinə qoşulur. Təhvil-təslim aktı imzalandıqdan sonra müştəri Şirkətlə elektrik enerjisi təchizatına dair müqavilə bağlanmasından yayına bilməz. Bəzi hallarda müştəri şirkətlə ayrıca quraşdırma/qoşulma müqaviləsi imzalamalı olsa belə bu enerji təchizatına dair müqavilə ilə müşayiət edilməlidir. Belə ki, Şirkət və müştəri arasında bağlanan elektrik şəbəkəsinə qoşulma müqaviləsi və davamlı xidmət müqaviləsi eyni tərəflər arasında və təxminən eyni və yaxın zamanda bağlanılır və bir icra öhdəliyini təşkil edir. Hər quraşdırma işi müştəri tam ödəniş etdikdən sonra başlayır və müddəti işin mürəkkəbliyindən asılıdır. Adətən quraşdırma bir aydan çox çəkmir.</p>	<p>Qoşulma haqqı elektrik enerjisinin təchizat müddəti ərzində tanınır, elektrik avadanlıqlarının ötürülməsində gəlir isə mal çatdırıldıqdan və müştəri tərəfindən onun obyektində təhvil alındıqdan sonra tanınır.</p> <p>Müqavilə üzrə müştəri məhsulu geri qaytara bilsə, belə müqavilə üzrə gəlir tanınan toplam gəlir məbləğində əhəmiyyətli azalmanın baş verməyəcəyi ehtimalının yüksək olması şərti ilə tanınır.</p>

5. Gəlir, davamı

(d) İcra öhdəlikləri və gəlir tanıma siyasəti, davamı

Məhsul/xidmət növü	İcra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə xüsusiyyətləri və vaxtı, o cümlədən əhəmiyyətli ödəniş şərtləri	Gəlir tanıma siyasəti
Əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər	<p>Elektrik enerjisi alan müştərilər əsasən ötürücü qurğulardan ibarət olan aktivləri əvəzsiz olaraq Şirkətin mülkiyyətinə verməklə bağlı Şirkətlə müqavilə bağlaya bilər.</p> <p>Şirkət ötürüldüyü andan aktivlərə nəzarəti əldə etmiş olur. Bu aktivlər mahiyyət etibarilə Şirkətin müştəriləri elektrik şəbəkəsinə qoşması üçün nəzərdə tutulan məbləğin ayrılmaz hissəsidir.</p> <p>Əvəzsiz əldə olunan aktivlər ötürüldüyü günə olan ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilir.</p>	<p>Gəlir aktivin ötürüldüyü günə olan ədalətli dəyərində tanınır. Həmin günə qədər aktivin ötürüləcəyinə dair tam əminlik olmur.</p>

6. Satışın maya dəyəri

'000 AZN	2020	2019
Alınmış elektrik enerjisi	889,942	913,710
Köhnəlmə	73,886	104,468
Əmək haqqı və əlaqəli sosial xərclər	63,566	56,264
Təmir xərcləri	20,762	52,152
Sair	11,439	7,750
	1,059,595	1,134,344

7. Paylama xərcləri

'000 AZN	2020	2019
Əmək haqqı və maaşlar	36,956	34,873
Pul vəsaitlərinin toplanması haqları	5,978	8,238
Peşəkar xidmət haqları	939	515
Köhnəlmə	891	1,332
Ofis təchizatı xərcləri	610	787
İcarə haqqı	151	395
Rabitə xərcləri	144	146
Sair	565	724
	46,234	47,010

8. İnzibati xərclər

'000 AZN	2020	2019
Maaşlar və əmək haqları	36,132	31,561
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	10,299	10,084
Bank komissiyaları	1,994	1,342
Kommunal xərclər	1,875	2,069
Təhlükəsizlik xərcləri	1,841	1,697
Ofis təchizatı xərcləri	1,758	1,591
Köhnəlmə və amortizasiya	1,668	2,375
Peşəkar xidmət haqları	1,613	3,482
Sığorta haqları	773	424
Rabitə xərcləri	759	980
Vergi cərimələri	722	-
Ezamiyyə xərcləri	547	934
Nəqliyyat xərcləri	436	214
İcarə haqqı	414	50
Yanacaq xərcləri	62	90
Sair	6,205	5,223
	67,098	62,116

9. Sair gəlirlər və xərclər

Sair gəlirlərə daxildir:

'000 AZN	2020	2019
Sair kreditör borclarının silinməsi	56	59
Digər	13	43
	69	102

Sair xərclərə daxildir:

'000 AZN	2020	2019
Əvəzləşdirilə bilinməyən ƏDV aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərəri	-	5,883
Digər	709	834
	709	6,717

10. Xalis maliyyə xərcləri

Xalis maliyyə xərclərinə daxildir:

'000 AZN	2020	2019
Borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	6,896	13,176
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin diskont açılışı	6,786	6,077
Valyuta mübadiləsi üzrə xalis zərər	434	548
Xalis maliyyə xərcləri	14,116	19,801

11. Mənfəət vergisi

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən Şirkətdən tutulan mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil edir.

'000 AZN	2020	2019
Cari ilin vergi xərci	5,473	-
Təxirə salınmış vergi xərci	481	1,826
Cəmi mənfəət vergisi xərci	5,954	1,826

(a) Effektiv faiz dərəcəsinin üzləşdirilməsi:

	2020		2019	
	'000 AZN	%	'000 AZN	%
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)	8,820		(53,037)	
Cari vergi dərəcəsi ilə Şirkətin vergisi	(1,764)	(21.79)	10,607	(20.00)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(9,663)	(109.28)	(11,356)	21.41
Əvvəl tanınmamış vergi zərərlərinin vergi təsirinin tanınması	5,473	(67.62)	-	0.00
Təxirə salınmış vergi aktivini tanınmadığı cari il üzrə zərər	-	-	(1,077)	2.03
	(5,954)	(63.45)	(1,826)	3.44

11. Mənfəət vergisi, davamı

(b) Tanınmış təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri aşağıdakı bəndlərə aiddir:

'000 AZN	Aktivlər	Öhdəliklər	Xalis	Aktivlər	Öhdəliklər	Xalis
	2020			2019		
Əmlak, qurğu və avadanlıq	-	(7,208)	(7,208)	-	(319)	(319)
Qeyri-maddi aktivlər	407	-	407	405	-	405
Mal-material ehtiyatları	836	-	836	678	-	678
Ticari və sair debitor borcları	-	(6,610)	(6,610)	-	(6,363)	(6,363)
Sair aktivlər	-	(184)	(184)	-	(118)	(118)
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat	442	-	442	455	-	455
ƏDV və digər vergi borcları	328	-	328	334	-	334
Kredit və borc öhdəlikləri	-	(7,098)	(7,098)	2,105	(10,264)	(8,159)
Ticari və sair kreditör borcları	-	(11,612)	(11,612)	-	(11,453)	(11,453)
Xalis vergi öhdəlikləri	2,013	(32,712)	(30,699)	3,977	(28,517)	(24,540)

(c) Təxirə salınmış vergi qalıqlarının hərəkəti

'000 AZN	1 yanvar	Mənfəət və ya	Birbaşa	31 dekabr
	2020	zərərdə	kapitalda	2020
		tanınan	tanınan	
Əmlak, qurğu və avadanlıq	(319)	(6,889)	-	(7,208)
Qeyri-maddi aktivlər	405	2	-	407
Mal-material ehtiyatları	678	158	-	836
Ticari və sair debitor borcları	(6,363)	(247)	-	(6,610)
Sair aktivlər	(118)	(66)	-	(184)
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat	455	(13)	-	442
ƏDV və digər vergi borcları	334	(6)	-	328
Kredit və borc öhdəlikləri	(8,159)	1,266	(205)	(7,098)
Ticari və sair kreditör borcları	(11,453)	(159)	-	(11,612)
	(24,540)	(5,954)	(205)	(30,699)

11. Mənfəət vergisi, davamı

(c) Təxirə salınmış vergi qalıqlarının hərəkəti, davamı

'000 AZN	1 yanvar 2019	Mənfəət və ya zərərdə tanınan	Birbaşa kapitalda tanınan	31 dekabr 2019
Əmlak, qurğu və avadanlıq	1,811	(2,130)	-	(319)
Qeyri-maddi aktivlər	364	41	-	405
Mal-material ehtiyatları	1,146	(468)	-	678
Ticari və sair debitor borcları	(6,737)	374	-	(6,363)
Sair aktivlər	-	(118)	-	(118)
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat	437	18	-	455
ƏDV və digər vergi borcları	1,127	(793)	-	334
Kredit və borc öhdəlikləri	(9,283)	1,124	-	(8,159)
Ticari və sair kreditör borcları	(11,579)	126	-	(11,453)
	(22,714)	(1,826)	-	(24,540)

(d) Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri

Aşağıdakı bəndlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri tanınmamışdır:

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Vergi zərərləri	10,648	24,337

12. Əmlak, qurğu və avadanlıq

'000 AZN	Torpaq və tikililər	Ötürücü şəbəkələr	Maşın və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikili	Cəmi
<i>İlkin dəyər</i>						
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	296,089	1,104,111	1,149,213	33,425	40,125	2,622,963
Əlavələr	15,288	51,938	47,361	3,511	87,981	206,079
Transferlər	932	1,849	19,573	619	(22,973)	-
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	312,309	1,157,898	1,216,147	37,555	105,133	2,829,042
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq	312,309	1,157,898	1,216,147	37,555	105,133	2,829,042
Əlavələr	17,300	58,784	49,129	7,044	25,892	158,149
Silinmələr	(16)	(47)	(306)	(140)	-	(509)
Transferlər	16,800	23,157	49,587	1,480	(91,024)	-
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	346,393	1,239,792	1,314,557	45,939	40,000	2,986,682

12. Əmlak, qurğu və avadanlıq, davamı

'000 AZN	Torpaq və tikililər	Ötürücü şəbəkələr	Maşın və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikili	Cəmi
Köhnəlmə						
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	(47,990)	(258,783)	(244,977)	(13,857)	-	(565,607)
İl üzrə köhnəlmə	(7,046)	(36,959)	(60,931)	(2,505)	-	(107,441)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	(55,036)	(295,742)	(305,908)	(16,362)	-	(673,048)
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq	(55,036)	(295,742)	(305,908)	(16,362)	-	(673,048)
İl üzrə köhnəlmə	(10,971)	(29,803)	(30,729)	(4,137)	-	(75,640)
Silinmələr	15	42	176	148		381
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	(65,992)	(325,503)	(336,461)	(20,351)	-	(748,307)
Balans dəyəri						
1 yanvar 2019-cu il tarixində	248,099	845,328	904,236	19,568	40,124	2,057,355
31 dekabr 2019-cu il tarixində	257,273	862,156	910,239	21,193	105,133	2,155,994
31 dekabr 2020-ci il tarixində	280,401	914,289	978,096	25,588	105,133	2,238,375

73,886 min manat məbləğində köhnəlmə satışın maya dəyərində aid edilmişdir (2019: 104,468 min manat). 31 dekabr 2020-ci il tarixinə 106,566 min manat (2019: 108,431 min manat) məbləğində tam köhnəlmiş aktivlər əmlak, qurğu və avadanlıqlara aid edilmişdir.

(a) Tikintisi başa çatdırılmamış əmlak, qurğu və avadanlıq

Şirkət yeni transformasiya qovşaqlarının tikintisinə başlamışdır; hesabat tarixinədək tikintiyə 4,831 min manat (2019: 73,365 min manat) xərclənmişdir. Qalan qalıq tikintidə istifadə ediləcək materiallardan ibarətdir.

(b) Proqnozlarda dəyişiklik

2020-ci ildə Şirkət əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı istifadə müddətlərini təhlil etmiş və müəyyən etmişdir ki, tikililərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti əvvəl müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətlərindən 15 il, ötürücü şəbəkələr və maşın və avadanlıqların isə gözlənilən faydalı istifadə müddəti əvvəl müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətlərindən 10 il çoxdur. Nəticədə, müəyyən tikililər, ötürücü şəbəkələr və maşın və avadanlıqların gözlənilən faydalı istifadə müddəti 15 ilə kimi artırılmışdır. Bu dəyişikliklərin faktiki və gözlənilən köhnəlmə xərcinə təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

'000 AZN	2020	2021	2022	2023	2024	Daha sonra
Köhnəlmə xərcində azalma	42,310	43,990	44,013	44,070	44,018	(218,401)

13. Mal-material ehtiyatları

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Elektrik materialları	29,495	25,109
Ehtiyat hissələr	1,335	1,149
Digər	4,029	3,013
Köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyat	(4,179)	(3,388)
	30,680	25,883

2020-ci ildə satışın maya dəyəri kimi tanınmış elektrik materialları, ehtiyat hissələr və digər mal-materialın qiyməti 18,854 min manat (2019: 33,309 min manat) təşkil etmişdir.

İl ərzində köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyatda dəyişikliklər aşağıdakı kimi olmuşdur:

'000 AZN	2020	2019
1 yanvar	3,388	5,729
Cari ildə köhnəlmiş mal-material ehtiyatı	1,597	277
Köhnəlmiş mal-materialların istifadəsindən ehtiyatın bərpası	(806)	(857)
Ehtimal dəyişməsindən bərpa	-	(1,761)
31 dekabr	4,179	3,388

Cari il üzrə yaranmış köhnəlmə xərcləri və əvvəlki illərdə köhnəlmə üzrə ehtiyata silinmiş mal-material ehtiyatlarının bərpa olunmasından yaranan gəlir satışın maya dəyərində aid edilmişdir.

14. Ticari və sair debitor borcları

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Ticari debitor borcları	186,033	150,076
Sair debitor borcları	3,872	3,246
	189,905	153,322
Dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı	(102,697)	(83,135)
Cəmi debitor borcları	87,208	70,187

Şirkətin maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı kredit riski, valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və həssaslıq təhlili 21-ci qeyddə açıqlanır.

15. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Manatda olan bank qalıqları	19,258	25,284
Digər valyutalarda olan bank qalıqları	24	143
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	19,282	25,427

31 dekabr 2020-ci il tarixinə banklarda cari hesablara üç yerli bankda yerləşdirilmiş 19,219 min manat (2019: 25,388 min manat) məbləğində cari hesablar daxildir.

Şirkətin maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı kredit riski, valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və həssaslıq təhlili 21-ci qeyddə açıqlanır.

16. Sair aktivlər

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Vergi orqanlarına qabaqcadan ödənişlər	-	679
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	31	95
Sair qabaqcadan ödənişlər	11,739	7,672
Cəmi sair aktivlər	11,770	8,446

Sair qabaqcadan ödənişlər il sonuna təhvil verilməmiş mal və xidmətlərin alışı ilə bağlı təchizatçılara edilmiş nağd pul ödənişlərini əhatə edir.

17. Kapital və ehtiyatlar

(a) Nizamnamə kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital

31 dekabr 2020-ci tarixinə təsdiq edilmiş, buraxılmış və ödənilmiş nizamnamə kapitalı 839,352,671 (2019: 839,352,671) adi səhmdən ibarətdir. Adi səhmlərin sayı ötən il ilə müqayisədə dəyişməmişdir. Hər bir səhmin nominal dəyəri 2 manat təşkil edir.

Əlavə ödənilmiş kapitalla əsasən Dövlətdən alınmış, lakin müvafiq hesabat tarixinə nizamnamə kapitalı kimi qeydiyyatda alınmamış 37,128 min manat (2019: 103,354 min manat) məbləğində pul vəsaitləri daxildir.

17. Kapital və ehtiyatlar, davamı

(a) Nizamnamə kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital, davamı

Əlavə ödənilmiş kapital qoyuluşlarında hərəkətaşağıdakı kimidir:

'000 AZN	Əlavə ödənilmiş kapital
1 yanvar 2019	223,827
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 890 sayılı 15 yanvar 2019-cu il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	90,354
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1113 sayılı 12 aprel 2019-cu il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	1,500
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1149 sayılı 1 may 2019-cu il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	1,500
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1717 sayılı 23 dekabr 2019-cu il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	10,000
31 dekabr 2019	327,181
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1752 sayılı 30 dekabr 2019-cu il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	20,128
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1950 sayılı 19 mart 2020-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	9,500
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2200 sayılı 4 avqust 2020-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	7,500
Maliyyə Nazirliyindən alınmış kreditlərin ədalətli dəyərində düzəliş, vergilər çıxılmaqla	819
31 dekabr 2020	365,128

18. Ticari və sair kreditor borcları

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Satın alınmış elektrik enerjisinə görə “Azərenerji” ASC-yə kreditor borcu	13,015	9,944
Alınmış mal-material üzrə kreditor borcu	12,348	2,671
Tikinti işlərinə görə podratçılara kreditor borcu	8,578	1,727
İşçilərə kreditor borcu	7,816	8,937
Maliyyə Nazirliyinə kreditor borcu	7,616	6,485
Digər tərəflərdən alınmış elektrik enerjisinə görə kreditor borcları	6,577	6,640
Digər kreditor borcları	5,384	4,340
Cəmi ticari və sair kreditor borcları	61,334	40,744

Şirkət Asiya İnkişaf Bankından dövlət zəmanəti ilə cəlb edilmiş kreditin faiz borcunun ödənilməsi üçün Maliyyə Nazirliyinin idarəçiliyində olan Dövlət borcu və zəmanəti üçün öhdəliklərin Təminat Fondundan 2020-ci ildə 7,616 min manat vəsait cəlb etmişdir (2019: 6,485 min manat). Alınmış vəsaitin kredit borcu kimi rəsmiləşdirilməsi 31 dekabr 2020-ci il tarixinə başa çatdırılmamışdır və Maliyyə Nazirliyinə kreditor borcu olaraq hesabatda təqdim olunur.

18. Ticari və sair kreditor borcları, davamı

2019-cu ildə Maliyyə Nazirliyindən alınan 6,485 min manat vəsaitin rəsmiləşdirilməsi 2020-ci ildə başa çatmışdır, müvafiq olaraq bu vəsait ədalətli dəyərle kredit və borc öhdəliklərinə köçürülmüşdür, qeyd 19-a bax.

Şirkətin ticari və sair kreditor borcları ilə bağlı valyuta riski, likvidlik riski və həssaslıq təhlili 21-ci qeyddə açıqlanır.

19. Kredit və borc öhdəlikləri

Bu qeyddə Şirkətin amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülən faiz hesablanan kreditləri və borc öhdəliklərinin müqavilə şərtləri barədə məlumat təqdim olunur. Şirkətin faiz dərəcəsi, xarici valyuta və likvidlik risklərinə məruz qalması 21-ci qeyddə açıqlanır.

'000 AZN	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Uzunmüddətli öhdəliklər		
Dövlətdən alınmış borc vəsaiti	66,911	66,202
	66,911	66,202
Cari öhdəliklər		
Xarici kredit təşkilatlarına olan borc öhdəlikləri	425,346	426,221
Dövlətdən alınmış borc vəsaiti	91,749	80,210
Bank overdraftı	3,213	593
Təminatlı bank kreditinin cari hissəsi	-	828
	520,308	507,852

(a) Borcların ödənilməsi müddəti və cədvəli

'000 AZN	Valyuta	Nominal faiz dərəcəsi	Ödəniş ili	31 dekabr 2020		31 dekabr 2019	
				Nominal dəyəri	Balans dəyəri	Nominal dəyəri	Balans dəyəri
Xarici kredit təşkilatlarına olan borc öhdəlikləri	USD	0.5%+ 6mLIBOR	2041	424,950	425,346	424,950	426,221
Dövlətdən alınmış borc vəsaiti	AZN/ USD	0.0%-0.5%	2017- 2027	192,437	158,660	185,952	146,412
Bank overdraftı	AZN/ EUR	6%-9%	2021	3,210	3,213	592	593
Təminatlı bank krediti	AZN	8%	2020	-	-	825	828
Cəmi kredit və borc öhdəlikləri				620,597	587,219	612,319	574,054

19. Kredit və borc öhdəlikləri, davamı

(a) Borcların ödənilməsi müddəti və cədvəli, davamı

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkət Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyindən 153,198 min manat (2019: 146,412 min manat) və 5,461 min AZN (2019: sıfır) məbləğində müvafiq olaraq AZN və USD-də ifadə olunmuş, 0.0%-0.5% faiz dərəcəsi ilə (2019: 0.0%-0.5%) dörd (2019: üç) aşağı faizli kredit götürmüşdür. Bu kreditlərin müqavilə üzrə ödəniş tarixi 15 noyabr 2024-cü il, 15 dekabr 2027-ci il, 30 mart 2027-ci il və tələb əsasında (2019: 15 dekabr 2027-ci il, 30 mart 2027-ci il və tələb əsasında). Kredit müqaviləsi tarixinə Şirkət 2017, 2018 və 2020-ci illərdə, vergilər çıxılmaqla, müvafiq olaraq 34,243 min manat, 8,640 min manat və 819 min manat məbləğində ədalətli dəyərə düzəlişi səhmdarın birbaşa kapitalla qoyuluşu kimi tanımışdır. Ədalətli dəyər 2017, 2018 və 2020-ci illərdə müvafiq olaraq vergidən əvvəlki 7.42%, 6.62% və 6.05% bazar faizi dərəcəsindən hesablanmışdır.

Asiya İnkişaf Bankından alınmış uzunmüddətli kredit

22 iyul 2016-cı il tarixində Şirkət “Elektrik Enerjisinin Paylanması İnkışafına dair İnvestisiya Proqramı” üçün Asiya İnkişaf Bankı (“AİB”) ilə 0.5% dərəcə + 6m LIBOR dərəcəsi ilə, 250,000 USD limitində, ödəniş tarixi 15 may 2041-ci il olan kredit müqaviləsi imzalamışdır. Azərbaycan Respublikasının Hökuməti bu kredit müqaviləsi üçün Zəmanətçi tərəf qismində çıxış etmişdir. Layihə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə yekunlaşdırılmış və təqdim olunan kredit limitindən 30 min ABŞ dolları istifadə edilməmişdir.

(b) Kredit öhdəlikləri

AİB ilə imzalanmış kredit müqaviləsinin şərtlərinə əsasən, Şirkət müəyyən borc öhdəliklərinə əməl etməlidir. Şirkət öhdəliklərə əməl etmədikdə, bank öz seçiminə əsasən, Şirkətə və Zəmanətçiye bildiriş təqdim etməklə, kredit üzrə bütün əsas məbləğlərin və hesablanmış faizlərin (kredit müqaviləsi əsasında hesablanmış və ya ödənilməli olan digər məbləğlərlə birlikdə) dərhal ödənilməsinə tələb edə bilər.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkət AİB ilə imzalanmış kredit müqaviləsi üzrə cari likvidlik əmsalı şərtindən başqa digər borc öhdəliklərinə əməl etmişdir:

- Kredit müqaviləsində təsbit edildiyi kimi, Şirkətin MHBS-ə uyğun hazırlanaraq auditi aparılmış illik maliyyə hesabatlarına əsasən cari maliyyə ili üzrə borcu həmin dövr üzrə onun kapitalının üç misindən çox deyil (2020 və 2019-cu il üzrə faktiki nəticələr müvafiq olaraq 0.04 və 0.04-dir);
- Şirkət MHBS-ə uyğun hazırlanaraq auditi aparılmış illik maliyyə hesabatlarına əsasən, öz cari likvidlik əmsalının 31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan maliyyə ili üzrə minimum 1.00 olmasını təmin etməlidir (2020 və 2019-cu il üzrə faktiki nəticələr müvafiq olaraq 0.25 və 0.24-dür). Qeyd etmək lazımdır ki, 2020-ci il üzrə göstərici öhdəliyin yerinə yetirilməməsi səbəbindən bankın kredit üzrə əsas borc məbləğinin və hesablanmış faizlərin dərhal ödənilməsinə tələb etmək hüququnu nəzərə alaraq bütün borcun cari öhdəliyə tanınmasından sonra hesablanmış əmsaldır. Kreditin cari öhdəliyə tanınmasından öncəki əmsal 0.65-dir.
- Şirkətin MHBS-ə uyğun hazırlanaraq auditi aparılmış illik maliyyə hesabatlarına əsasən cari maliyyə ili üzrə sərbəst pul axınları həmin dövr üzrə onun bütün borcları üzrə borc xidməti tələblərinin minimum 1.2 mislinə bərabər olmalıdır (2020 və 2019-cu il üzrə faktiki nəticələr müvafiq olaraq 4.86 və 5.48 mislidir).

19. Kredit və borc öhdəlikləri, davamı

(b) Öhdəliklərdə dəyişikliklərin maliyyə fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə üzləşdirilməsi

'000 AZN	Kredit və borc öhdəlikləri
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	558,880
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində dəyişiklik	
Kredit və borc öhdəlikləri üzrə daxilolmalar	17,555
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	(7,997)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində cəmi dəyişiklik	9,558
Xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliyin təsiri	(5)
Digər dəyişikliklər	
<i>Öhdəliklərlə bağlı dəyişikliklər</i>	
Faiz xərci	19,253
Ödənilmiş faiz	(13,632)
Cəmi öhdəliklərlə bağlı digər dəyişikliklər	5,621
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	574,054
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində dəyişiklik	
Kredit və borc öhdəlikləri üzrə daxilolmalar	17,564
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	(15,766)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində cəmi dəyişiklik	1,798
Digər dəyişikliklər	
<i>Öhdəliklərlə bağlı dəyişikliklər</i>	
Kreditör borclarından ötürülmüş qalıqın ədalətli dəyəri	5,461
Faiz xərci	13,682
Ödənilmiş faiz	(7,776)
Cəmi öhdəliklərlə bağlı digər dəyişikliklər	11,367
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	587,219

20. Alınmış avanslar

Alınmış avanslar müştərilərdən alınmış ödənişlərdən ibarətdir. 2020 və 2019-cu illərdə Şirkət fiziki şəxslərdən və fərdi sahibkarlardan ibarət olan müəyyən regional müştərilərdən pul vəsaiti toplamışdır. Bu haqlar qismən 10 aprel 2015-ci il tarixindən əvvəl, yəni bu regional abunəçilərə elektrik enerjisinin paylanması və ötürülməsi Regional Elektrik Şəbəkələri tərəfindən həyata keçirildiyi dövrdə, satılmış elektrik enerjisi üzrə hesablaşmalara aiddir. 2020-ci ilin sonunadək bu regional abunəçilərin Şirkətin göstərdiyi xidmətlərin dəyərindən artıq məbləğdə əldə etdiyi 32,363 min manat məbləğində ödənişlər 31 dekabr 2020-ci il tarixinə alınmış avanslar balansına daxil edilir (31 dekabr 2019: 31,816 min manat).

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi

(a) Uçot təsnifatı və ədalətli dəyərlər

Digər maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri hesabat tarixinə bazar faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış gələcək pul vəsaiti axınlarının cari dəyərində hesablanır.

(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Şirkət maliyyə alətlərindən istifadəyə görə aşağıdakı risklərlə üzləşir:

- kredit riski (bax 21(b)(ii));
- likvidlik riski (bax 21(b)(iii));
- bazar riski (bax 21(b)(iv)).

Bu qeyddə Şirkətin yuxarıda sadalanan risklərin hər birinə məruz qalması, onların necə ölçülməsi və idarə olunması haqda şirkətin hədəfləri, siyasəti və prosesləri, o cümlədən kapitalın idarə olunması barədə məlumat verilir. Əlavə kəmiyyət açıqlamaları bu maliyyə hesabatında öz əksini tapır.

(i) Risklərin idarə edilməsinin əsasları

Rəhbərlik Şirkətin risklərin idarə edilməsi sisteminin təşkilinə və ona nəzarətə görə ümumi məsuliyyət daşıyır.

Şirkətin risklərin idarə edilməsi siyasəti risklərin müəyyən olunması, analiz olunması, müvafiq limitlərin və nəzarət mexanizmlərinin qurulması üçün yaradılmışdır.

Risklərin idarə edilməsi siyasəti və sistemləri bazar şəraitindəki və Şirkətin fəaliyyətindəki dəyişikliyi əks etdirmək üçün müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Şirkət təlimlər, idarəetmə standartları və prosedurları vasitəsi ilə intizamlı və konstruktiv nəzarət mühiti yaradır ki, bu da bütün işçilərin öz vəzifə və öhdəliklərini başa düşməsinə şərait yaradır.

(ii) Kredit riski

Kredit riski müştəri və ya maliyyə aləti üzrə tərəf müqabili müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə Şirkətin maliyyə zərərinə uğraması riskidir və əsasən müştərilərin Şirkətə olan borclarından yaranır.

Maliyyə aktivlərinin balans dəyəri maksimal kredit riskini əks etdirir.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı

(ii) Kredit riski, davamı

Debitor borcları

Şirkətin kredit riskinə məruz qalması başlıca olaraq hər müştərinin fərdi xüsusiyyətləri ilə şərtlənir. Lakin rəhbərlik müştəri bazasının kredit riskinə təsir göstərə biləcək amilləri də nəzərə alır.

Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi

Şirkət zərər riskini müəyyən edə bilən məlumat əsaslanaraq və kredit sahəsində təcrübəsindən çıxış edərək hər riski kredit riski dərəcəsinə uyğun təsnif edir. Kredit riski dərəcələri defolt riskinin göstəriciləri olan keyfiyyət və kəmiyyət amillərinə əsasən müəyyən edilir.

Riskə məruz qalan məbləğ və gözlənilən kredit riski (ECL) dərəcələri son iki il ərzində faktiki kredit zərərləri təcrübəsinə əsasən hesablanır.

Şirkət çoxlu sayda kiçik balanslardan təşkil olunmuş əhali və qeyri-əhali müştərilərlə olan debitor borclarının gözlənilən kredit zərərlərini ölçmək üçün ehtiyat matrisindən istifadə edir. Zərər dərəcəsi borcun gecikmədən silinməyə doğru ardıcıl mərhələlərdən keçməsi ehtimalına əsaslanan “gecikmə dərəcəsi” üsuluna (“roll rate”) əsasən hesablanır. Gecikmə dərəcəsi müxtəlif kredit riski xüsusiyyətlərinə malik əhali və qeyri-əhali seqmentləri üzrə riskə məruz qalan məbləğlər üçün ayrı-ayrı hesablanır.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə əhali və qeyri-əhali müştərilərinin ticari debitor borcları üzrə kredit riskinə məruz qalan məbləğ və gözlənilən kredit zərəri haqqında məlumat təqdim olunmuşdur.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı

(ii) Kredit riski, davamı

31 dekabr 2020 '000 AZN	Hesablanmış dəyərsizləşmə ehtimalı faizi	Ümumi balans dəyəri	Dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı	Dəyərsizləşmiş
Əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	16.14%	41,909	6,763	Xeyr
31–90 gün gecikdirilmiş	75.61%	7,386	5,584	Xeyr
91–180 gün gecikdirilmiş	98.28%	6,773	6,656	Bəli
181–360 gün gecikdirilmiş	98.28%	8,538	8,391	Bəli
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	28,400	28,400	Bəli
Qeyri-əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	17.77%	40,223	7,149	Xeyr
31–90 gün gecikdirilmiş	41.91%	15,024	6,296	Xeyr
91–180 gün gecikdirilmiş	70.35%	8,718	6,133	Bəli
181–360 gün gecikdirilmiş	78.68%	8,146	6,409	Bəli
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	20,916	20,916	Bəli
		186,033	102,697	

31 dekabr 2019 '000 AZN	Hesablanmış dəyərsizləşmə ehtimalı faizi	Ümumi balans dəyəri	Dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı	Dəyərsizləşmiş
Əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	18.17%	41,011	7,450	Xeyr
31–90 gün gecikdirilmiş	81.33%	5,858	4,764	Xeyr
91–180 gün gecikdirilmiş	97.80%	5,190	5,076	Bəli
181–360 gün gecikdirilmiş	97.80%	8,160	7,980	Bəli
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	18,931	18,931	Bəli
Qeyri-əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	16.32%	28,373	4,630	Xeyr
31–90 gün gecikdirilmiş	40.35%	12,301	4,964	Xeyr
91–180 gün gecikdirilmiş	86.48%	5,840	5,050	Bəli
181–360 gün gecikdirilmiş	97.80%	5,531	5,409	Bəli
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	18,881	18,881	Bəli
		150,076	83,135	

Zərər dərəcələri son iki il ərzində kredit üzrə faktiki zərər təcrübəsinə əsaslanır.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) *Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı*

(ii) *Kredit riski, davamı*

Ticari debitor borcları ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatında dəyişikliklər

İl ərzində ticari debitor borcları ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatında dəyişikliklər aşağıdakı kimi olmuşdur.

'000 AZN	2020	2019
1 yanvar tarixinə qalıq	83,135	67,543
Dəyərsizləşmə zərəri	19,562	15,592
31 dekabr tarixinə qalıq	102,697	83,135

Ticari debitor borclarının ümumi balans dəyərində baş vermiş aşağıda göstərilmiş əhəmiyyətli dəyişikliklər 2020-ci il üzrə dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatında dəyişikliklərə səbəb olmuşdur:

- COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar qapanmalar 2020-ci ildə ticari debitor borclarının və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın artması ilə nəticələnmişdir
- kredit üzrə dəyərsizləşmiş qalıqların artması 2020-ci ildə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın artması ilə nəticələnmişdir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkət 19,282 manat məbləğində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə sahib olmuşdur (2019: 25,427 manat). Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri reytingsiz və “Moody” reytinginə əsasən reytingi B1-dən B3-dək olan banklarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin dəyərsizləşməsi 12 aylıq gözlənilən zərər əsasında ölçülmüşdür. Şirkət tərəf müqabillərinin xarici kredit reytinginə əsaslanaraq pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit riskinin aşağı olduğu qənaətinə gəlir.

Şirkət ümumi məbləği əhəmiyyətsiz olduğuna görə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı tanımamışdır.

(iii) *Likvidlik riski*

Likvidlik riski Şirkətin nağd vəsaitlər və ya digər maliyyə aktivləri ilə ödənilən maliyyə öhdəliklərini ödəyə bilməməsi riskidir. Şirkət likvidliyin idarə olunmasında normal və stressli şəraitdə heç bir arzuolunmaz zərərlərlə üzləşmədən və ya şirkətin nüfuzuna xələl gətirmədən öz öhdəliklərini vaxtında ödəmək üçün kifayət qədər likvid aktivlərə sahib olmaq siyasəti yürüdür.

Likvidlik riskinə məruzqalma

Aşağıda hesabat tarixinə maliyyə öhdəliklərinin qalan ödəniş müddətləri təqdim olunur. Məbləğlər ümumi və diskontlaşdırılmamışdır və qarşılıqlı əvəzləşdirmə sövdələşməsinin təsiri çıxılmaqla gözlənilən faiz ödənişlərini ehtiva edir.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı

(iii) *Likvidlik riski, davamı*

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə faiz ödənişləri daxil olmaqla maliyyə öhdəliklərinin müqavilə üzrə müddətləri təqdim olunur:

31 dekabr 2020	Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti					
	Balans dəyəri	Cəmi	Tələb əsasında və			1 ildən çox
3 aydan az			3-6 ay	6-12 ay		
'000 AZN						
Qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri						
Ticari və sair kreditör borcları	61,334	61,334	61,334	-	-	-
Kredit və borc öhdəlikləri	587,219	650,532	497,443	4,275	4,600	144,214
	648,553	711,866	558,777	4,275	4,600	144,214

31 dekabr 2019	Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti					
	Balans dəyəri	Cəmi	Tələb əsasında və			1 ildən çox
3 aydan az			3-6 ay	6-12 ay		
'000 AZN						
Qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri						
Ticari və sair kreditör borcları	40,744	40,744	40,744	-	-	-
Kredit və borc öhdəlikləri	574,054	709,167	582,792	2,466	2,276	121,633
	614,798	749,911	623,536	2,466	2,276	121,633

(iv) *Bazar riski*

Bazar riski dedikdə bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklərin, o cümlədən xarici valyuta məzənnələrinin, faiz dərəcələrinin və səhm qiymətlərinin dəyişməsinin Şirkətin gəlirlərinə və ya sahib olduğu maliyyə alətlərinin dəyərində təsiri başa düşülür. Bazar riskləri hədəfi gəliri optimallaşdıran zaman qəbul olunan parametrlər çərçivəsində bazar riskini idarə etmək və nəzarətdə saxlamaqdan ibarətdir.

Şirkət bazar risklərini idarə etmək üçün maliyyə öhdəlikləri ilə üzləşir. Bütün bu cür əməliyyatlar rəhbərliyin təlimatları əsasında icra olunur. Şirkət mənfəət və ya zərərdə dəyişkənliyi idarə etmək üçün hədcə uçuşunu təbiiq etmir.

Valyuta riski

Şirkət, əsasən, Azərbaycan Manatı (AZN) olan öz müvafiq əməliyyat valyutasından başqa digər valyutalarla ifadə olunan alış prosesi üzrə valyuta riskinə məruz qalır. Bu əməliyyatların aparıldığı əsas valyutalar ABŞ dolları və Avrodur.

Xarici valyutalarda ifadə olunmuş sair pul aktivləri və öhdəlikləri ilə münasibətdə Şirkətin siyasəti, qısamüddətli natarazlığı aradan qaldırmaq zəruri olduqda, xarici valyutaları almaq və ya satmaqla riskə məruz qalan xalis məbləği münasib səviyyədə saxlamaqdan ibarətdir.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) *Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı*

(iv) *Bazar riski, davamı*

Valyuta riskinə məruzqalma

Şirkətin xarici valyuta riskinə məruz qalması nominal dəyərlərə əsasən aşağıdakı kimi göstərilmişdir:

'000 AZN	ABŞ dolları ilə	Avro ilə olan	ABŞ dolları ilə	Avro ilə olan
	olan aktivlər	aktivlər	olan aktivlər	aktivlər
	2020	2020	2019	2019
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	18	5	127	16
Ticari və sair kreditör borcları	(7,616)	-	-	-
Kredit və borc öhdəlikləri	(431,083)	-	(426,225)	(593)
Riskə məruz qalan xalis məbləğ	(438,681)	5	(426,098)	(577)

İl ərzində aşağıdakı əhəmiyyətli mübadilə məzənnələri tətbiq olunmuşdur:

AZN ilə	Orta məzənnə		Hesabat tarixinə olan məzənnə	
	2020	2019	2020	2019
USD 1	1.7000	1.7000	1.7000	1.7000
EUR 1	1.9448	1.9027	2.0890	1.9035

Həssaslıq təhlili

31 dekabr tarixinə manatın digər valyutalara qarşı mümkün möhkəmlənməsi (zəifləməsi) xarici valyutada təqdim olunmuş maliyyə alətlərinin ölçülməsinə və vergidən əvvəlki mənfəətə və ya zərəərə aşağıda göstərilən məbləğlər həcmində təsir edə bilərdi. Təhlildə bütün digər parametrlərin, xüsusilə də faiz dərəcələrinin dəyişməz qalması fərz olunur və ehtimal edilən satışlar və alışlar istisna olunur.

'000 AZN	Möhkəmlənmə	Zəifləmə
31 dekabr 2020		
USD (20% dəyişmə)	70,188	(70,188)
31 dekabr 2019		
USD (20% dəyişmə)	68,176	(68,176)

Faiz dərəcəsi riski

Şirkət hər hansı sabit dərəcəli maliyyə alətlərini mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərində hesablamır. Bu səbəbdən, hesabat tarixinə faiz dərəcələrində dəyişiklik mənfəət və ya zərəərə və ya kapitala heç bir təsir etməyəcək.

Digər bazar qiyməti riski

Hökumət Şirkətin elektrik enerjisinin alışı və satışı əməliyyatlarına birbaşa təsir göstərir. Elektrik enerjisinin tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən təyin edilir.

22. Şərti öhdəliklər

(a) Sığorta

Azərbaycan Respublikasında sığorta sahəsi inkişaf mərhələsindədir. Belə ki, sığortalamanın dünyanın digər ölkələrində qəbul edilmiş bir çox formaları Azərbaycanda hələ mövcud deyil. Şirkətin öz əsas vəsaitlərinin biznes fəaliyyətinin dayandırılması və ya Şirkətə məxsus olan ərazilərdə və ya onun əməliyyatları ilə əlaqədə baş vermiş hadisələr nəticəsində əmlak və ya ətraf mühitə zərərin vurulması ilə əlaqədar olaraq yaranan üçüncü tərəf məsuliyyətinə dair tam sığorta təminatı yoxdur. Şirkət adekvat sığorta təminatını əldə etməyə qədər müəyyən aktivlərin itirilməsinin və ya məhv olmasının şirkətin fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə ciddi mənfi zərbə vuracağı riski mövcuddur.

(b) Məhkəmə iddiaları

Şirkət maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir edə bilən heç bir məhkəmə iddiasında iştirak etməmişdir.

(c) Azərbaycanda vergi təəhhüdləri

Azərbaycan Respublikasının vergiqoyma sistemi nisbətən təzə olduğuna görə bir çox hallarda aydın olmayan, ziddiyyətli və müxtəlif vergi orqanları tərəfindən fərqli qaydada təfsir edilən qanunvericilikdə tez-tez dəyişikliklərlə, rəsmi göstərişlərlə və məhkəmə qərarları ilə səciyyələnir. Vergilər ciddi cərimə təyin etmək səlahiyyətinə malik olan hakimiyyət orqanlarının müxtəlif səviyyələrində yoxlanılır və tədqiq olunur. Vergi ili adətən vergi orqanları tərəfindən üç təqvim ili ərzində yoxlanıla bilər, lakin müəyyən hallarda, vergi ili daha uzun müddət ərzində yoxlama üçün açıq qala bilər.

Belə şərait Azərbaycanda, digər ölkələr ilə müqayisədə daha ciddi olan vergi risklərinin yaranmasında səbəb ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, qüvvədə olan vergi qanunvericiliyinin, rəsmi göstərişlərin və məhkəmə qərarlarının təfsirlərinə əsasən vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar adekvat tədbirləri görmüşdür. Lakin müvafiq səlahiyyətli orqanların təfsirləri Şirkətin təfsirlərindən fərqli ola bilər və vergi orqanları öz təfsirlərinin tətbiq edilməsinə nail olduqları halda, maliyyə hesabatlarına təsiri əhəmiyyətli ola bilər.

23. Əlaqəli tərəflər

(a) Ana şirkət və əsas nəzarətedici tərəf

Şirkət dövlətə məxsus müəssisədir və əsas nəzarətedici tərəfi Hökumətdir. Hökumətin mülkiyyətində və nəzarəti altında olan digər müəssisələr əlaqəli tərəflər hesab olunur. Şirkətin fəaliyyəti əhəmiyyətli dərəcədə dövlətin siyasət və qərarlarının təsirinə məruz qalır. Bundan əlavə, Şirkətin əsas elektrik enerjisi təchizatçısı dövlətin mülkiyyətində olan “AzərEnerji” ASC-dir.

(b) Əsas rəhbərliklə əməliyyatlar

(i) Əsas rəhbərliyin əmək haqları

Rəhbərlik il ərzində aşağıda göstərilən və işçi heyəti xərclərinə daxil edilən əmək haqlarını almışdır (bax: 8-ci qeyd):

'000 AZN	2020	2019
Əmək haqları və mükafatlar	69	53
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödəmələr	16	12
Cəmi qısamüddətli ödəmələr	85	65

23. Əlaqəli tərəflər, davamı

(c) Digər əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

'000 AZN	Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və dövlət mülkiyyətində və ya nəzarəti altında olan müəssisələr	
	2020	2019
Aktivlər		
Ticari və sair debitor borcları, ümumi	23,492	12,637
Çıxılsm: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(11,543)	(6,597)
Ticari və sair debitor borcları, xalis	11,949	6,040
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,102	1,167
Sair aktivlər	602	1,061
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV	21,524	18,083
Cəmi aktivlər	35,177	26,351
Öhdəliklər		
Kreditlərin cari hissəsi	66,911	66,146
Kreditlərin uzunmüddətli hissəsi	91,749	66,202
Ticari və sair kreditor borcları	28,508	16,878
ƏDV və digər vergi borcları	24,535	2,316
Abunəçilərdən alınmış avanslar	5,126	6,743
Cəmi öhdəliklər	216,829	158,285

(d) Fərdi əhəmiyyəti olmayıb, toplu əhəmiyyətli əməliyyatlar

'000 AZN	Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və dövlət mülkiyyətində və ya nəzarəti altında olan müəssisələr	
	2020	2019
Gəlir və xərclər		
Gəlir	256,297	219,705
Satışın maya dəyəri	(889,913)	(913,258)
Satış və paylama xərcləri	(2,463)	(3,415)
Ümumi və inzibati xərclər	(2,575)	(9,746)
Maliyyə xərcləri	(6,787)	(6,123)

Şirkət 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Azərbaycanın regionlarında dövlətlə əlaqəli şirkətlərə elektrik enerjisi satışından gəlirləri və onların ödənilməmiş xalis debitor borclarını açıqlamır, çünki bu əməliyyatlar fərdi əhəmiyyətə malik deyil.

24. Əsas uçot siyasətləri

Aşağıdakı uçot siyasətləri Şirkət tərəfindən hazırkı maliyyə hesabatlarında əks olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq olunur.

Əsas uçot siyasətlərinin təqdim olunduğu səhifələrin nömrələri aşağıda verilmişdir:

(a) Gəlir	38
(b) Maliyyə gəliri və maliyyə xərcləri	39
(c) Xarici valyuta	39
(d) İşçi heyəti üzrə xərclər	39
(d) İşçi heyəti üzrə xərclər, davamı	40
(e) Mənfəət vergisi	40
(f) Mal-material ehtiyatları	41
(g) Əmlak, qurğu və avadanlıq	41
(h) Qeyri-maddi aktivlər	42
(i) Maliyyə alətləri	42
(i) Maliyyə alətləri, davamı	43
(j) Nizamnamə kapitalı	45
(k) Dəyərsizləşmə	45
(l) Ehtiyatlar	47
(m) İcarələr	47
(n) Bərpa olunan ƏDV	48
(o) ƏDV və digər ödəniləcək vergilər	48

(a) Gəlir

Şirkət elektrik enerjisi satışından, şəbəkə xətlərinə qoşulmadan və pulsuz əldə olunan aktivlərdən gəlir əldə edir.

Şirkət müştəri ilə müqavilələri iki tərəfə hüquq və öhdəliklər verən, müştərinin ödəniş müqabilində müəssisənin adı fəaliyyətinin məhsulu olan mal və xidmətləri əldə etmək üçün müəssisə ilə müqavilə bağlayan tərəf olduğu razılaşma kimi müəyyən edir. Müqavilə üzrə hüquq və öhdəliklər qanunla tənzimlənir. Şirkət müqavilələrinin əksəriyyəti yazılı şəkildə bağlanılır.

Gəlir müştəri ilə bağlanmış müqavilədə müəyyən edilən məbləğə əsasən qiymətləndirilir və üçüncü tərəflərin topladığı məbləğləri istisna edir. Şirkət gəliri yalnız məhsul və ya xidmət üzrə nəzarəti müştəriyə ötürdükdən sonra tanıyır.

Ödənilməli məbləğlər və əlaqəli xərclərin ödəniləcəyinə dair əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik olduğu təqdirdə gəlir tanınmır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(b) Maliyyə gəliri və maliyyə xərcləri

Şirkətin maliyyə gəlirləri və xərclərinə daxildir:

- faiz xərcləri;
- maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə xarici valyuta mübadiləsindən gəlir və ya zərər.

Faiz xərcləri effektiv faiz metodu əsasında tanınır.

“Effektiv faiz dərəcəsi” maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti boyu proqnoz edilən gələcək pul ödəmələri və ya daxilolmaları:

- maliyyə alətinin ümumi balans dəyərində; və ya
- maliyyə öhdəliyinin amortizasiya edilmiş dəyərində diskontlaşdırılan dərəcədir.

Faiz gəliri və ya xərcini hesablayarkən effektiv faiz dərəcəsi aktivin (aktiv kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmadıqda) ümumi balans dəyərində və ya öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq edilir. Bununla belə, aktiv ilkin tanınmadan sonra kredit üzrə dəyərsizləşdikdə faiz gəliri effektiv faiz dərəcəsinə aktivin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq etməklə hesablanır. Aktivin kredit üzrə dəyərsizləşməsi aradan qalxdıqda faiz gəliri yenə ümumi balans dəyəri əsasında hesablanır.

(c) Xarici valyuta

(i) Xarici valyuta əməliyyatları

Xarici valyutalarda aparılan əməliyyatlar həyata keçirildiyi tarixlərdə olan məzənnələrlə Şirkətin müvafiq əməliyyat valyutalarına çevrilir.

Hesabat tarixinə xarici valyutalarda ifadə olunmuş maliyyə aktivləri və öhdəlikləri həmin tarixdə olan məzənnə ilə əməliyyat valyutasına çevrilir. Maliyyə maddələri üzrə xarici valyuta gəliri və ya zərəri, dövr ərzində effektiv faiz və ödənişlər nəzərə alınmaqla, dövrün əvvəlində əməliyyat valyutasında amortizasiya olunmuş dəyər ilə hesabat dövrünün sonundakı məzənnə əsasında çevrilmiş xarici valyutada amortizasiya olunmuş dəyər arasında olan fərkdir.

İlkin dəyər əsasında qiymətləndirilən xarici valyutada olan qeyri-maliyyə bəndləri konvertasiya tarixinə olan mübadilə məzənnəsi əsasında çevrilir.

Konvertasiya zamanı yaranan xarici valyuta fərqləri mənfəətə və ya zərəərə aid edilir.

(d) İşçi heyəti üzrə xərclər

(i) İşçilərin qısamüddətli gəlirləri

Qısamüddətli işçi gəlirləri Şirkət tərəfindən diskontlaşdırılmayan qaydada ölçülür və həmin xidmətlər göstərildiyi təqdirdə xərcə silinir. Əgər Şirkət işçinin göstərdiyi keçmiş xidmətlərinin müqabilində qısamüddətli nağd pul bonuslarını ödəməyə görə cari hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyə malikdirsə və öhdəlik etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilərsə, ödənilməsi gözlənilən qısamüddətli nağd pul bonusu üzrə öhdəlik tanınır.

(ii) Müəyyənləşdirilmiş müavinət planları

Müəyyənləşdirilmiş müavinət planı hüquqi şəxsin ayrıca şəxsə sabit yardımlar ödədiyi və əlavə məbləğləri ödəmək üçün hüquqi və konstruktiv öhdəliklərə malik olmayacağı təqaüd ödənişi planıdır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(d) İşçi heyəti üzrə xərclər, davamı

(ii) Müəyyənləşdirilmiş müavinət planları, davamı

Müəyyənləşdirilmiş müavinət planlarına uyğun, o cümlədən Azərbaycan Dövlət Sosial Müdafiə Fondu qarşısında öhdəliklər xidmətlərin işçilər tərəfindən icra olunduğu dövrlərdə mənfəət və ya zərərdə işçi mükafatlandırılması xərci kimi tanınır.

(e) Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisinə cari vergi və təxirə salınmış vergi daxildir. Cari və təxirə salınmış vergilər, birbaşa kapitalda tanınan bəndlərə aid olduğu hallar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə tanınır.

(i) Cari vergi

Cari vergi hesabat tarixində müəyyənləşdirilmiş və ya mahiyyət etibarı ilə müəyyənləşdirilmiş vergi dərəcəsi tətbiq olunmaqla və ötən illərə nəzərən vergi borclarına düzəlişlər edilərək il ərzində vergiyə cəlb olunan gəlir və ya zərər üzrə gözlənilən vergi borcları və ödənilməli olan vergilərdir. Dividendlərin elan olunmasından yaranan hər hansı vergi öhdəliyi də cari vergi borclarına daxildir.

(ii) Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlılığı məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergiqoyma məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər arasında olan müvəqqəti fərqlər üzrə tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivini yalnız o zaman uçota alınır ki, istifadə edilməmiş vergi itkilərinin, istifadə edilməmiş vergi güzəştlərinin, müvəqqəti fərqlərin əvəzini ödəyə biləcək vergilərə cəlb edilən gələcək gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunsun. Gələcəkdə vergi tutula bilən mənfəət müvafiq vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin bərpası əsasında müəyyən edilir. Vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin məbləği təxirə salınmış vergi aktivini tam tanımaq üçün kifayət deyilsə, cari müvəqqəti fərqlər üzrə düzəliş edilmiş gələcəkdə vergi tutula bilən mənfəət nəzərə alınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və gələcək vergi ehtiyatları yaranmadığı təqdirdə müəyyən miqdarda azaldılır; gələcəkdə vergi tutulan mənfəətlər artıqda, bu azaldılmalar geri qaytarılır.

Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində təkrar qiymətləndirilir və o zaman uçota alınır ki, onların əvəzini ödəyə biləcək vergilərə cəlb edilən gələcək gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunsun.

Təxirə salınmış vergilər, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunlara uyğun olaraq, müvəqqəti fərqlərə onlar ləğv ediləcəyi zaman tətbiq ediləcək gözlənilən vergi dərəcələri əsasında müəyyən olunur. Təxirə salınmış verginin ölçülməsi hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa etmək və ya müəyyənləşdirmək üçün şirkətin gözlədiyi qaydada vergi nəticələrini əks etdirir.

Cari və təxirə salınmış vergi öhdəliklərini müəyyən etmək üçün Şirkət qeyri-müəyyən vergi mövqeyinin təsirini, əlavə vergiləri, penyalı və ödənilməmiş vergi faizlərini nəzərdə tutmalıdır. Şirkət vergi qanunvericiliyinin təfsiri və əvvəlki təcrübəyə əsaslanaraq inanır ki, vergi öhdəlikləri üçün hesablaşmalar bütün açıq vergi illərinə görə adekvatdır.

Həmin qiymətləndirmə ehtimal və fərziyyələrə əsaslanaraq həyata keçirilir və uyğun olaraq gələcək haqqında ehtimallar olmasına səbəb olur. Şirkətin öz qərarlarını dəyişməsinə səbəb olan yeni bir məlumat yarana, bu da öz növbəsində vergi öhdəliklərinə təsir edə və həmçinin vergi xərci məbləğini dəyişdirə bilər.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(f) Mal-material ehtiyatları

Ehtiyatlar maya dəyəri ilə xalis satış dəyərindən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır. Ehtiyat xərcləri ilk daxil olanın ilk çıxması prinsipinə əsaslanır və ehtiyatların alınmasına çəkilmiş xərcləri və onları hazırkı yerə və vəziyyətə gətirmək üçün çəkilmiş xərcləri əhatə edir.

Xalis satış dəyəri adi biznes fəaliyyətində qiymətləndirilmiş satış qiymətindən tamamlanma xərcləri və satış xərcləri çıxılmaqla yaranan dəyərdir.

(g) Əmlak, qurğu və avadanlıq

(i) Tanıma və qiymətləndirmə

Torpaq istisna olmaqla, əmlak, qurğu və avadanlıqlar hər hansı yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

İlkin dəyər birbaşa aktivin əldə olunması ilə əlaqədar çəkilən xərcləri özündə birləşdirir. Tikilmiş əsas vəsaitin ilkin dəyərində ehtiyatlar və birbaşa işçi qüvvəsi xərcləri, əsas vəsaitin işlək vəziyyətə gətirib çıxarması üçün çəkilən xərcləri, həmin vəsaitlərin sökülməsi və aradan qaldırılması xərcləri, onların yerləşdiyi sahənin bərpası xərcləri daxildir. Əlaqədar avadanlığın funksionallığının tərkib hissəsi olan alınmış proqram təminatı həmin avadanlığın tərkibi kimi kapitallaşdırılır.

Əmlak, qurğu və avadanlıqları müxtəlif istifadə müddətləri olan komponentlərdən ibarət olduğu təqdirdə, onların uçotu ayrı-ayrı əsas vəsaitlərin (əsas hissələrin) növü kimi aparılır.

Əmlak, qurğu və avadanlıqların satışından yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərərdə sair gəlir/sair xərclərə daxil edilir.

(ii) Sonrakı xərclər

Sonrakı xərc yalnız o halda kapitallaşdırılır ki, bu xərc aid olduğu xüsusi aktivin gələcək mənfəətini artırsın. Əmlak, qurğu və avadanlığın gündəlik xidmət xərcləri çəkildikcə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(iii) Köhnəlmə

Köhnəlmə əmlak, qurğu və avadanlıq bəndi quraşdırıldığı və istifadə üçün yararlı olduğu tarixdən və yaxud, daxili qaydada tikilmiş aktivlər halında, aktiv tam tikilib istifadə üçün hazır olduğu tarixdən etibarən başlanır. Köhnəlmə aktivlərin dəyərindən onların qalıq dəyərini çıxmaqla hesablanır.

Köhnəlmə düz xətt metodu ilə hesablanıb, hər bir əsas vəsait üçün planlaşdırılmış faydalı istismar müddəti ərzində mənfəət və ya zərər hesabında tanınır, çünki bu aktivin gələcək iqtisadi gəlirlərinin gözlənilən istifadəsini daha düzgün əks etdirir. Torpaq üzrə köhnəlmə hesablanmır.

Cari və müqayisə dövrləri üzrə əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı istismar müddəti aşağıdakı kimidir:

Sinif	2020	2019
• binalar	20-60 il;	20-45 il;
• ötürücü şəbəkələr	5-40 il;	5-30 il;
• maşın və avadanlıqlar	3-45 il;	3-35 il;
• nəqliyyat vasitələri və sair	3-12 il.	3-12 il.

Köhnəlmə metodları, faydalı istismar müddətləri və qalıq dəyərləri hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda düzəlişlər edilir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(h) Qeyri-maddi aktivlər

(i) *Kompüter proqramı*

Qeyri-maddi aktivlərə kompüter proqram təminatları daxildir. Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və hər hansı yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərində tanınır.

(ii) *Sonrakı xərclər*

Sonrakı xərc yalnız o halda kapitallaşdırılır ki, bu xərc aid olduğu xüsusi aktivin gələcək mənfəətini artırsın. Bütün digər xərclər çəkildiyi zaman mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(iii) *Amortizasiya*

Amortizasiya aktivlərin dəyərindən onların qalıq dəyərini çıxmaqla hesablanır.

Amortizasiya qeyri-maddi aktivlərin istifadəyə hazır olduğu tarixdən etibarən onların gözlənilən faydalı istismar müddətləri ərzində düz xətt metodu ilə hesablanır, çünki bu, aktivin gələcək iqtisadi səmərəsinin gözlənilən istifadəsini ən doğru əks etdirir.

Cari və müqayisə dövrləri üzrə gözlənilən faydalı istismar müddətləri 10 ildir.

Amortizasiya metodları, faydalı istismar müddətləri və qalıq dəyərləri hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda düzəlişlər edilir.

(i) Maliyyə alətləri

(i) *Tanıma və ilkin qiymətləndirmə*

Ticari debitor borcları ilkin olaraq yarandıqda tanınır. Bütün digər maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri Şirkət alət üzrə müqavilə tərəfinə çevrildikdə ilk dəfə tanınır.

Maliyyə aktivini (əhəmiyyətli maliyyə elementi olmayan ticari debitor borcu deyilsə) və ya maliyyə öhdəliyi mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər kateqoriyasına təsnif edilməyən bənd üçün, birbaşa alışı və ya buraxılışına aid edilən əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərdə ölçülür. Əhəmiyyətli maliyyə elementi olmayan ticari debitor borcları ilkin olaraq əməliyyat qiymətində ölçülür.

(ii) *Təsnifat və sonrakı qiymətləndirmə*

İlkin tanıma zamanı maliyyə aktivini aşağıdakı kimi təsnif edilir: amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən; sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən – borc investisiyası; sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən – kapital investisiyası; və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən.

Şirkət maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modelini dəyişdirməzsə (bu halda bütün aidiyyəti maliyyə aktivləri biznes modeli dəyişəndən sonrakı ilk hesabat dövrünün ilk günündə təkrar təsnif edilir) maliyyə aktivini ilkin tanınmadan sonra təkrar təsnif edilmir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyər kateqoriyasına təsnif edilmədikdə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülür:

- aktiv məqsədi aktivləri müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq üçün saxlamaq olan biznes modelində saxlanır; və
- aktiv üzrə müqavilə şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə əsas məbləğin və faiz ödənişlərinin daxil olmasına səbəb olur.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(i) Maliyyə alətləri, davamı

(i) *Təsnifat və sonrakı qiymətləndirmə, davamı*

Maliyyə aktivləri – Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Şirkət maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini portfel səviyyəsində qiymətləndirir, belə ki, bu biznesin idarəetmə tərzini və rəhbərliyə təqdim olunan məlumatı daha yaxşı əks etdirir. Nəzərdən keçirilən məlumatlara daxildir:

- portfel üçün qeyd edilən siyasət və məqsədlər və bu siyasətlərin praktikada tətbiqi. Bura rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin qazanılmasına, müəyyən faiz dərəcəsi profilini qorumağa, maliyyə aktivinin müddətinin əlaqədar öhdəliklərin müddətinə və ya gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə uyğunlaşmasına və ya aktivlərin satılması yolu ilə pul vəsaitlərinin əldə olunmasına köklənib-köklənmədiyini daxildir;
- portfel üzrə fəaliyyət nəticəsi necə qiymətləndirilir və Şirkətin rəhbərliyinə necə məruzə edilir;
- biznes modelinin fəaliyyət nəticələrinə (və bu biznes modelində saxlanılan maliyyə aktivlərinə) təsir göstərən risklər və bu risklər necə idarə edilir;
- biznes rəhbərlərinə təminat necə ödənilir – yəni təminat idarə edilən aktivlərin ədalətli dəyərinə və ya müqavilə üzrə toplanan pul vəsaitlərinə əsaslanırmı; və
- əvvəlki dövrlərdə maliyyə aktivlərinin satış tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbi və gələcək satış fəaliyyəti ilə bağlı gözləntilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmanın dayandırılması sayılmayan əməliyyatlarda üçüncü tərəflərə ötürülməsi, Şirkətin aktivləri davamlı tanınmasına uyğun olaraq satış sayılır.

Ticarət üçün saxlanılan və ya idarə olunan və fəaliyyət nəticəsi ədalətli dəyər əsasında ölçülən maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilir.

Maliyyə aktivləri – Müqavilə üzrə pul axınlarının sırf əsas borc məbləği və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmə məqsədləri üçün “əsas” dedikdə ilkin tanınma zamanı maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri başa düşülür. “Faiz” dedikdə pulun zaman dəyəri və müəyyən zaman dövründə ödənilməli əsas məbləğlə əlaqədar kredit riski və sair əsas kredit riskləri və xərcləri (məs., likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc məbləği və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Şirkət alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alır. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edir. Qiymətləndirmə zamanı Şirkət aşağıdakıları nəzərə alır:

- pul vəsaitlərinin məbləğ və ya müddətini dəyişə bilən şərti hadisələr;
- vaxtından əvvəl ödəniş və vaxtın uzadılması xüsusiyyətləri; və
- şirkətin müvafiq aktivlərdən gələn pul vəsaitlərinə iddiasını məhdudlaşdıracaq şərtlər (məs., reqres hüququnun olmaması).

Qabaqcadan ödəmə sırf əsas borc məbləği və faiz meyarına o zaman uyğun gəlir ki, qabaqcadan ödənilən məbləğ əsas etibarilə ödənilməmiş əsas borc məbləği və faiz məbləğini əks etdirsin. Bura müqaviləyə erkən xitam verilməsinə görə münasib əlavə ödəmə də daxildir. Bundan başqa, müqavilənin nominal qiymətinə endirim edilməklə və ya mükafat şəklində əldə edilmiş maliyyə aktivləri üçün, əsas etibarilə müqavilənin nominal qiymətini və hesablanmış (lakin ödənilməmiş) faizi (bura müqaviləyə erkən xitam verilməsinə görə münasib əlavə ödəmə də daxil ola bilər) əks etdirən qabaqcadan ödəmə də, ədalətli dəyəri ilkin qiymətləndirmə zamanı əhəmiyyətli olmadıqda, sözügedən meyarı cavab verir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(i) Maliyyə alətləri, davamı

(ii) Təsnifat və sonrakı qiymətləndirmə, davamı

Maliyyə aktivləri – Sonrakı qiymətləndirmə, gəlirlər və zərərlər

Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri	Bu aktivlər sonradan ədalətli dəyərdə ölçülür. Hər hansı faiz və ya dividend gəlirləri daxil olmaqla xalis gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə tanınır.
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri	Bu aktivlər sonradan effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülür. Amortizasiya edilmiş dəyər dəyərsizləşmə üzrə zərərlər hesabına azalır. Faiz gəliri, xarici valyuta mübadiləsindən yaranan fərqlər və dəyərsizləşmə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Tanınmanın dayandırılmasından yaranan istənilən gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır.
Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən borc investisiyaları	Bu aktivlər sonradan ədalətli dəyərdə ölçülür. Effektiv faiz üsulu ilə hesablanan faiz gəliri, xarici valyuta mübadiləsindən yaranan fərqlər və dəyərsizləşmə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Sair xalis gəlir və zərərlər sair məcmu gəlirdə tanınır. Tanınma dayandırılarkən sair məcmu gəlirdə yığılmış gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərəre aid edilir.
Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital investisiyaları	Bu maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərdə ölçülür. Dividendlər aydın şəkildə investisiya xərclərinin bərpə olunan hissəsini təşkil etmədikdə gəlir kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır. Sair xalis gəlir və zərərlər sair məcmu gəlirdə tanınır və heç zaman mənfəət və ya zərəre köçürülmür.

Maliyyə öhdəlikləri – Təsnifat, sonrakı qiymətləndirmə, gəlirlər və zərərlər

Maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kateqoriyalarına təsnif edilir. Maliyyə öhdəliyi satış üçün saxlanılan alət kimi təsnif edildikdə, törəmə alət olduqda və ya ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edildikdə mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərində qiymətləndirilən maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərdə ölçülür və xalis gəlir və zərərlər, faiz xərcləri daxil olmaqla, mənfəət və ya zərərdə tanınır. Sair maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz üsulu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülür. Faiz xərcləri və xarici valyuta mübadiləsindən yaranan fərqlər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Tanınmanın dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər də mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Şirkət sabit dərəcəli bank kreditlərinə malikdir və ARMB-nin təyin etdiyi əsas dərəcə dəyişdiyi halda bank bu kreditlər üzrə faiz dərəcəsini yeniləyə bilər. Şirkətin yenilənmiş dərəcəni qəbul etmək və ya cərimə ödəmədən krediti nominal dəyərdə ödəmək seçimi var. Şirkət bu kreditlərə dəyişən dərəcəli kreditlər kimi baxır.

(iii) Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə aktivləri

Şirkət maliyyə aktivini tanımağı o zaman dayandırır ki, maliyyə aktivindən gələn pul vəsaitlərinə olan müqavilə hüquqlarının müddəti bitir və ya əməliyyatda müqavilə üzrə pul vəsaitlərini almaq hüququnu ötürür ki, bu halda maliyyə aktivlərinə sahib olmaqla bağlı bütün risklər və mülkiyyət hüquqları da ötürülür və ya Şirkət sahibliklə bağlı bütün riskləri və mülkiyyət hüquqlarını nə ötürür, nə özündə saxlayır, nə də maliyyə aktivinə nəzarəti özündə saxlayır.

Şirkət maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında tanınan aktivlərin ötürüldüyü əməliyyatlarda iştirak edir, lakin köçürülən aktivlər və ya onların bir qisminə aid risk və qazancların ya hamısını, ya da əhəmiyyətli hissəsini saxlayır. Belə hallarda ötürülən aktivlərin tanınması dayandırılır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(i) Maliyyə alətləri, davamı

(iii) *Tanınmanın dayandırılması, davamı*

Maliyyə öhdəlikləri

Şirkət müqavilə üzrə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə və ya ləğv edildikdə və ya müddəti bitdikdə maliyyə öhdəliyini tanımağı dayandırır. Şirkət, həmçinin maliyyə öhdəliyinin tanınmasını onların şərtləri dəyişdikdə və dəyişmiş öhdəlik üzrə pul vəsaitləri əhəmiyyətli fərqləndikdə dayandırır. Belə olan halda dəyişmiş şərtlər əsasında yeni maliyyə öhdəliyi ədalətli dəyərdə tanınır.

Maliyyə öhdəliyinin tanınması dayandırılarkən balans məbləğləri arasındakı fərq əvəzləşdirilir və ödənilən məbləğ (ötürülən nağdsız aktivlər və ya qazanılan öhdəliklər daxil) mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(iv) *Əvəzləşdirmə*

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi yalnız və yalnız Şirkətin hazırda qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivi realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyətinin olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

(j) *Nizamnamə kapitalı*

Adi səhmlər kapital kimi təsnif olunur. Adi səhmlərin və səhm opsiyonlarının buraxılmasına birbaşa aid edilən əlavə xərclər, vergi təsirləri çıxılmaqla, kapitaldan tutulma kimi tanınır.

Nizamnamə kapitalını artırmaq üçün əldə edilmiş, lakin qeydiyyatda alınmamış hər hansı məbləğ, əlaqəli vergilər çıxılmaqla, əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınır.

(k) *Dəyərsizləşmə*

(i) *Qeyri-törəmə maliyyə aktivləri*

Maliyyə alətləri

Şirkət amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivlərinin gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanır.

Ticari debitor borcları və müqavilə aktivlərinin zərəri üzrə ehtiyat hər zaman bütün dövr üçün gözlənilən kredit zərərlərinə bərabər məbləğdə ölçülür.

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aktivi üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyən edərkən və gözlənilən kredit zərərinə hesablayarkən Şirkət əlavə xərc və ya səy tələb etmədən əldə olunan müvafiq əsaslandırılmış və dəstəkləyici məlumatı nəzərdən keçirir. Bura həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət məlumatı, eləcə də Şirkətin tarixi təcrübəsinə, kredit qiymətləndirməsinə və proqnoz məlumatına əsaslanan təhlil daxildir.

Bütün dövr üçün gözlənilən kredit zərəri maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti boyu mümkün bütün defolt hallarından yarana biləcək gözlənilən kredit zərəridir.

12 aylıq gözlənilən kredit zərəri gözlənilən kredit zərərlərinin hesabat müddətindən sonra 12 ay ərzində (və ya alətin gözlənilən istifadə müddəti 12 aydan azdırsa, daha az vaxt ərzində) defolt hadisələri nəticəsində baş verə biləcək qismidir.

Gözlənilən kredit zərərinə qiymətləndirərkən maksimal müddət Şirkətin kredit riskinə məruz qaldığı maksimal müqavilə müddətidir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(k) Dəyərsizləşmə, davamı

(i) Qeyri-törəmə maliyyə aktivləri, davamı

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi

Gözlənilən kredit zərəri kredit üzrə zərərlər ehtimalının hesablanmasıdır. Kredit üzrə zərərlər bütün pul vəsaitləri çatışmazlığının cari dəyəri kimi ölçülür (yəni müqavilə üzrə müəssisəyə ödənilməli pul vəsaitləri ilə Şirkətin almağı gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərq).

Gözlənilən kredit zərəri maliyyə aktivinin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılır.

Kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Hər hesabat tarixində Şirkət amortizasiya olunmuş dəyərdə tanınan maliyyə aktivlərinin kredit üzrə dəyərsizləşib-dəyərsizləşmədiyini qiymətləndirir. Maliyyə aktivini üzrə ehtimal edilən gələcək pul axınlarına mənfi təsir göstərən bir və ya daha çox hadisə baş verdikdə aktiv “kredit üzrə dəyərsizləşmiş” hesab edilir.

Maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşdiyi aşağıdakı müşahidə edilə bilən məlumat sübut edir:

- borcalanın və ya emitentin əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi yaşaması;
- müqavilə şərtlərinin pozulması, məsələn, ödənişin gecikdirilməsi və ya ödənilməməsi;
- borcalanın müflisləşməsi və ya digər maliyyə restrukturizasiyasına məruz qalmaq ehtimalının olması.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda gözlənilən kredit zərərinin təqdimatı

Amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri üzrə zərər ehtiyatları aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılır.

Silinmə

Şirkət maliyyə aktivini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözləntiləri olmadığı təqdirdə həmin maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərini silir.

(ii) Qeyri-maliyyə aktivləri

Mal-material ehtiyatları və təxirə salınmış vergi xaric, şirkətin qeyri-maliyyə aktivlərinin balans dəyərləri dəyərsizləşmə əlamətlərinin olub-olmadığını müəyyən etmək üçün hər hesabat tarixində nəzərdə keçirilir. Belə bir əlamət olduqda aktivin bərpa oluna bilən məbləği hesablanır.

Dəyərsizləşmə yoxlaması məqsədilə fərdi yoxlanıla bilməyən aktivlər davamlı istifadə nəticəsində pul vəsaitləri yaradan və digər aktivlər və ya PYV-dən geniş mənada müstəqil olan kiçik aktivlər qrupunda qruplaşdırılır. Şirkətin korporativ aktivləri ayrıca olaraq daxil olan pul vəsaitləri yaratmır və birdən çox PVYV tərəfindən istifadə edilir. Korporativ aktivlər əsaslı və davamlı şəkildə PVYV-ə paylanmışdır və korporativ aktivin təhkim edildiyi PVYV-nin yoxlanılmasının bir hissəsi olaraq dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

Bərpa oluna bilən aktiv və ya PVYV məbləği onun istifadədə olan dəyərindən böyükdür, ədalətli dəyəri isə satış xərclərindən kiçikdir. İstifadədə olan dəyəri ölçərkən hesablanmış gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti cari dəyərində diskontlaşdırılır. Bu zaman pulun zaman dəyərinin cari bazar qiymətləndirməsi və aktiv və ya PVYV üçün spesifik riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki diskont dərəcəsi tətbiq olunur.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər aktivin və ya təhkim edildiyi pul vəsaitləri yaradan vahidin (PVYV) balans dəyəri hesablanmış bərpa oluna bilən məbləğindən çox olduqda tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər mənfəət və ya zərərdə tanınır. PVYV-lərinin dəyərsizləşməsi üzrə zərər PVYV-də (PVYV qrupunda) olan digər aktivlərin balans dəyərini azaltmaq üçün mütənasib şəkildə paylanılır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(k) Dəyərsizləşmə, davamı

(ii) Qeyri-maliyyə aktivləri, davamı

Əvvəlki dövrlərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində zərərin azalması və yay ox olmasının əlamətləri baxımından qiymətləndirilir. Bərpa oluna bilən məbləği müəyyən etmək üçün istifadə olunan hesablamalarda dəyişiklik olduqda dəyərsizləşmə zərəri bərpa olunur. Dəyərsizləşmə üzrə zərər aktivin balans dəyəri dəyərsizləşmə üzrə zərər tanınmadığı halda köhnəlmə və amortizasiya çıxılmaqla qala biləcək balans dəyərindən yüksək olmayacağı həddə bərpa olunur.

(l) Ehtiyatlar

Baş vermiş hadisə nəticəsində Şirkətin etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyi yarandıqda və öhdəliyi icra etmək üçün iqtisadi faydaların ödənilməsinin tələb olunacağı ehtimal olunduqda, ehtiyat tanınır. Ehtiyatlar, pulun zaman dəyəri və öhdəliklə bağlı risklərin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən gözlənilən gələcək pul axınlarının vergidən əvvəlki dərəcədə diskontlaşdırılması ilə müəyyən olunur. Diskontların açılışı maliyyə xərci kimi tanınır.

(i) Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat

Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq Şirkət işçilərinə iş zamanı səhhətlərinə dəymiş zərərin əvəzini ödəməli, eləcə də işçi işdə ölərsə, ailə üzvlərinə kompensasiya ödəməlidir. Bu zaman yerli şərtlərə və tələblərə uyğun olaraq qiymətləndirilmiş gələcək xərcin cari dəyəri əks etdirilir.

(m) İcarələr

(i) Şirkətin icarəçi olduğu müqavilələr

İcarə elementi olan müqavilə qüvvəyə mindikdə və ya modifikasiyaya uğradıqda Şirkət müqavilə üzrə ödənişi hər icarə elementinə onların ayrıca götürülmüş qiymətinə uyğun aid edir. Buna baxmayaraq, Şirkət əmlak icarələrində qeyri-icarə elementlərini ayırmamaq və icarə və qeyri-icarə elementləri üzrə vahid icarə elementi kimi hesabat vermək seçimindən yararlanmışdır.

Şirkət istifadə hüququ formasında olan aktiv və icarə öhdəliyini icarənin başladığı tarixdə tanıyır. İstifadə hüququ formasında olan aktiv ilk olaraq ilkin dəyərində tanınır. Bu dəyər icarə güzəştləri çıxılmaqla, icarənin başladığı tarixdə və ya bu tarixdən əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişlərindən, çəkilməmiş ilkin birbaşa xərclərdən və aktivin sökülməsi və kənar edilməsi, aktivin və ya onun yerləşdiyi yerin bərpa edilməsi xərclərindən ibarətdir.

İstifadə hüququ formasında olan aktiv sonradan düzxətli metod ilə icarə müddətinin başladığı tarixdən bitdiyi tarixədək amortizasiya olunur. O şərtlə ki, icarə müqaviləsi icarə müddətinin sonunda aktiv üzərində mülkiyyət hüququnu Şirkətə ötürməsin və ya istifadə hüququ formasında olan aktivin qiyməti Şirkətin satınalma həyata keçirməsini nəzərdə tutmasın. Belə olan halda istifadə hüququ formasında olan aktiv icarəyə verilən aktivin faydalı istismar müddəti boyu amortizasiya olunacaq. Aktivin faydalı istismar müddəti əmlak və avadanlığın faydalı istismar müddətinin müəyyən olunması prinsipi ilə müəyyən olunur. Əlavə olaraq istifadə hüququ formasında olan aktiv dövrü olaraq dəyərsizləşmə zərərinə uyğun (əgər varsa) azaldılır və icarə öhdəliyinin müəyyən təkrar qiymətləndirmələrinə uyğun düzəliş edilir.

İcarə müddətinin başlanması tarixində icarə öhdəliyi həmin tarixdə ödənilməmiş icarə ödənişlərinin diskontlaşdırılmış dəyərilə ölçülür. İcarə ödənişləri, icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Əgər bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün deyilsə, onda Şirkətin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə olunur. Ümumiyyətlə, Şirkət diskont dərəcəsi kimi borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsinə tətbiq edir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(m) İcarələr, davamı

(i) Şirkətin icarəçi olduğu müqavilələr, davamı

Şirkət borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsini müxtəlif kənar maliyyələşdirmə mənbələrinin faiz dərəcələrinə əsasən müəyyən edir və icarə şərtlərinə və icarəyə verilən aktivin növünə uyğun düzəlişlər edir.

İcarə öhdəliyinin qiymətləndirilməsində nəzərə alınan icarə ödənişləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- alınacaq hər hansı icarə stimulları çıxılmaqla sabit ödənişlər;
- ilkin olaraq icarə müddətinin başlanğıc tarixindəki indeks və ya dərəcələrdən istifadə etməklə ölçülən, indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər; və
- Şirkətin müvafiq olaraq icra edəcəyi ehtimal edilən satınalma variantı çərçivəsində icra qiyməti, Şirkətin müqavilə müddətini uzatmaq seçimi edəcəyi ehtimal edilirsə yenilənən dövrdə icarə ödənişləri və Şirkətin müqaviləyə erkən xitam verəcəyi gözlənilmədiyi hallar istisna olmaqla, icarəyə erkən xitam verilməsinə görə cərimə ödənişləri.

İcarə öhdəliyi effektiv faiz metodu ilə amrotizasiya olunmuş dəyərdə qiymətləndirilir. Şirkətin qiymətləndirdiyi son qalıq dəyəri üzrə ödənilməli məbləğdə dəyişiklik olduqda, Şirkət satınalma, müddətin uzadılması və ya xitam verməklə bağlı qiymətləndirməsini dəyişdikdə və ya yenilənmiş mahiyyətə sabit icarə ödənişlər olduqda əmsal və ya faizdə dəyişiklik nəticəsində gələcək icarə ödənişlərində dəyişiklik yaranarsa öhdəlik yenidən qiymətləndirilir.

İcarə öhdəliyi bu yolla yenidən qiymətləndirilərkən istifadə hüququ formasında olan aktivin balans dəyərində düzəliş edilir və ya istifadə hüququ formasında olan aktivin balans dəyəri sıfıra endikdə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Şirkət investisiya mülkiyyəti anlayışına cavab verməyən istifadə hüququ formasında olan aktivləri və icarə öhdəliklərini maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq olaraq “əmlak, qurğu və avadanlıq” və “kredit və borc öhdəlikləri” bəndlərində tanıyır.

Şirkət aşağı dəyərli aktivlər və qısamüddətli icarələr üzrə istifadə hüququ formasında olan aktivləri və icarə öhdəliklərini tanımaq seçimi etmişdir. Şirkət bu icarələrə aid icarə öhdəliklərini icarə müddəti boyu düzxətli metodla məsrəflərə silir.

(n) Bərpa olunan ƏDV

Azərbayca Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, ödəniş təchizatçıya edildikdə və mal və ya xidmətin alışı üzrə hesab-faktura əldə edildikdə, alışı üzrə ƏDV bərpa oluna bilər. Bərpa olunan ƏDV il sonuna ƏDV tutulan kreditor borcu qalıqları üzrə hesablanmış və ödəniş edilmədiyini üçün bərpa olunmamış ƏDV-dir.

(o) ƏDV və digər ödəniləcək vergilər

ƏDV və digər ödəniləcək vergilər bəyan edilmiş, lakin ödənilməmiş vergi öhdəliklərindən və il sonuna bəyan edilməmiş, hesablanmış ƏDV-dən ibarətdir. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, Şirkət müştərilərdən pul vəsaiti aldıqda ƏDV bəyan edilir. İl sonuna hesablanmış ƏDV pul vəsaiti hələ alınmamış satışların ƏDV-sini nəzərdə tutur.

25. Tətbiq olunmamış yeni standartlar və şərtlər

Bir sıra yeni standartlar 1 yanvar 2020-ci il tarixindən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onların erkən tətbiqinə icazə verilir. Şirkət hazırkı maliyyə hesabatlarını tərtib edərkən yeni və ya təkmilləşdirilmiş standartları erkən tətbiq etməmişdir.

(a) Ağır şərtli müqavilələr – Müqaviləni icra etməyin xərci (MUBS 37-ə düzəlişlər)

Düzəlişlər müqavilənin ağır şərtli olub-olmamasının qiymətləndirilməsi məqsədilə müəssisənin hansı xərcləri müqavilənin icrası xərclərinin hesablanmasına daxil etdiyini müəyyən edir. Düzəlişlər onların ilk olaraq tətbiq olunduğu tarixə qüvvədə olan müqavilələrə 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə tətbiq edilir. İlk tətbiq tarixində düzəlişlərin tətbiqinin məcmu təsiri müvafiq olaraq bölüşdürülməmiş mənfəətə və ya kapitalın digər komponentlərinə açılış balansına düzəlişi kimi tanınır. Müqayisəli rəqəmlər təkrar təqdim olunmur. Şirkət 31 dekabr 2020-ci il tarixinə qüvvədə olan bütün müqavilələrin düzəlişlərin qüvvəyə minməsindən əvvəl bitəcəyini müəyyən etmişdir.

(b) Faiz dərəcəsi normasına islahat – 2-ci Mərhələ (MHBS 9, MUBS 39, MHBS 7, MHBS 4 və MHBS 16-ya düzəlişlər)

Düzəlişlər faiz dərəcəsi normasına islahat nəticəsində maliyyə hesabatlılığına təsir edə bilən məsələləri, o cümlədən faiz dərəcəsi normasının alternativ norma ilə əvəzlənməsi nəticəsində müqavilə üzrə pul axınlarına və ya hedcinq münasibətlərinə dəyişikliklərin təsirlərini əhatə edir. Düzəlişlər MHBS 9, MUBS 39, MHBS 7, MHBS 4 və MHBS 16 standartlarının aşağıdakılarla bağlı müəyyən tələblərdən praktik azadolmanı təmin edir:

- Maliyyə aktivləri, maliyyə öhdəlikləri və icarə öhdəliklərinin müqavilə üzrə pul axınlarının müəyyən edilməsi üçün əsasda dəyişikliklər.

(i) Pul axınlarının müəyyən edilməsi üçün əsasda dəyişiklik

Düzəlişlər müəssisənin maliyyə aktivləri və ya öhdəliyinin effektiv faiz dərəcəsinə yeniləməklə, faiz dərəcəsi normasının tələb etdiyi maliyyə aktivləri və ya öhdəliyinin müqavilə üzrə pul axınlarının müəyyən edilməsi üçün əsasda dəyişiklik etməsini tələb edir.

(ii) Açıqlama

Düzəlişlər Şirkətin faiz dərəcəsi normasına islahatdan və əlaqəli risklərin idarə olunması fəaliyyətlərindən yaranan müəssisə riskləri barədə əlavə məlumatı açıqlamasını tələb edəcək.

(iii) Keçid

Şirkət düzəlişləri 1 yanvar 2021-ci ildən tətbiq etməyi planlaşdırır. Düzəlişlərin tətbiqi 2020-ci il və ya əvvəlki dövrlər üzrə hesabatda təqdim olunmuş məbləğlərə təsir etməyəcək.

(c) Digər standartlar

Aşağıdakı təkmilləşdirilmiş standartların və şərtlərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcəyi gözlənilir.

- COVID-19 ilə bağlı icarə güzəştləri (MHBS 16-ya düzəlişlər)
- Əmlak, qurğu və avadanlıq: Təyinatı üzrə istifadədən əvvəlki daxilolmalar (MUBS 16-ya düzəlişlər).
- Konseptual əsaslara istinad (MHBS 3-ə düzəlişlər).
- Öhdəliklərin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnifatı (MUBS 1-ə düzəlişlər).
- Hedc uçuotu (MHBS 9, MHBS 7, MHBS 4 və MHBS 16-a düzəlişlər).